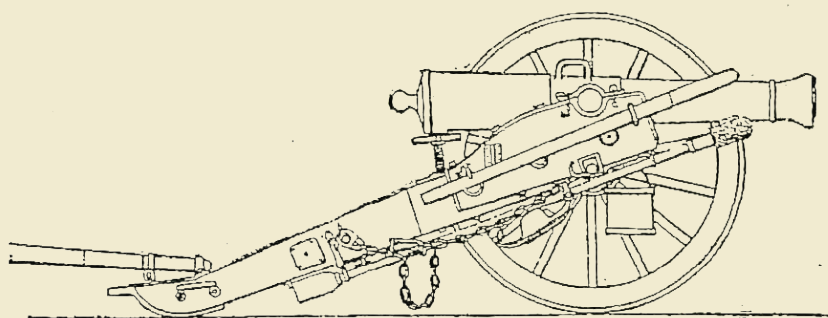

Αντιστράτηγου ε.α Χρήστου Σ. Φωτόπουλου
Επίτιμου Γενικού Επιθεωρητή Στρατού

ΣΕΛΙΔΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

1828-1829
ΤΟ ΣΩΜΑ ΤΩΝ ΠΥΡΟΒΟΛΙΣΤΩΝ
(Le Corps d' Artillerie)

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ

ΑΘΗΝΑ 2009

**Αντιστρατήγου ε.α Χρήστου Σ. Φωτοπούλου
Επίτιμου Γενικού Επιθεωρητή Στρατού**

ΣΕΛΙΔΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

**1828 – 1829
ΤΟ ΣΩΜΑ ΤΩΝ ΠΥΡΟΒΟΛΙΣΤΩΝ
(Le Corps d'Artillerie)**

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ

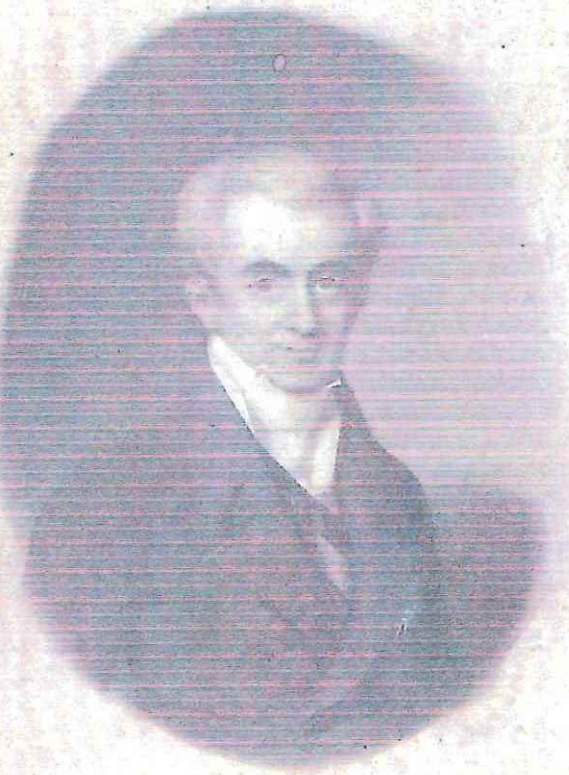
*Μελέτη με ιδιόχειρες σημειώσεις
Αντιστρατήγου ε.α Χρήστου Σ. Φωτόπουλου
Επίτιμου Γενικού Επιθεωρητή Στρατού*

Λευκή σελίδα

Λευκή σελίδα

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ
ΠΡΩΤΟΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΑΙ ΘΕΜΕΛΙΩΤΗΣ ΤΟΥ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ

Λευκή σελίδα

Αφιερώνεται στη μνήμη του πρώτου Κυβερνήτη της Ελλάδας
Ιωάννη Καποδίστρια
θεμελιωτή του Ελληνικού Πυροβολικού
και του οργανωτή του Συνταγματάρχη Νικολάου Πιέρη, καθώς επίσης
και όλων των Ελλήνων και ξένων αξιωματικών και καθηγητών που
αγωνίσθηκαν για την αρχική συγκρότηση και ανάπτυξή του, *Θηλο.*

Λευκή σελίδα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Σελίδα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄	Το Πυροβολικό στον Αγώνα 1821 – 1829	:
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄	Η αναδιοργάνωση του Τακτικού Σώματος	:
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄	Το Πυροβολικό των Οχυρωματικών έργων	:
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄	Το Τάγμα των Πυροβολιστών	:
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄	Το Σχολείον της Πυροβολικής	:
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄	Το Σώμα των Πυροβολιστών κατά την Περίοδο 1828 -1829	:
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄	Η καθιέρωση της Αγίας Βαρβάρας ως Προστάτιδας του Πυροβολικού και ο πρώτος εορτασμός της στην Ελλάδα, το 1829	:
ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ		:
ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ		:
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	Φωτοαντίγραφα κυριότερων Ιστορικών εγγράφων	:
ΕΠΙΛΟΓΟΣ		:
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		:

Λευκή σελίδα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Από παλαιότερη, αλλά και από πρόσφατη έρευνα στα Γενικά Αρχεία του Κράτους, μου δόθηκε η δυνατότητα συγκέντρωσης αρκετών πρωτογενών ιστορικών στοιχείων και ενδιαφερουσών, όσο και αποκλειστικών, πληροφοριών για το πρώτο μετά την Ελληνική Επανάσταση (1821 -1828) Σώμα του Ελληνικού Πυροβολικού. Αυτό ακριβώς το σπάνιο και αποκαλυπτικό αρχειακό υλικό, συμπληρούμενο και με τα ήδη υπάρχοντα γνωστά στοιχεία της σχετικής με το Πυροβολικό Βιβλιογραφίας, μας επιτρέπει σήμερα να γνωρίσουμε και να εκτιμήσουμε, αφ' ενός τις ανυπέβλητες δυσκολίες και αντιξοότητες που αντιμετωπίστησαν με^{κοι} αφετέρου τις συνεχείς και άοκνες προσπάθειες που κατεβλήθησαν για την «σύστασιν» και λειτουργία των πρώτων δύο κομματιών, θα λέγαμε, του πρώτου μετά την Ελληνική Επανάσταση “ΣΩΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΠΥΡΟΒΟΛΙΣΤΩΝ”, δηλαδή του “Τάγματος των Πυροβολιστών”, και του “Σχολείου της Πυροβολικής”. Από τη μελέτη, επίσης, αυτού του αρχειακού υλικού αναδεικνύεται, για μία ακόμη φορά, η σπάνια και πολύπλευρη προσωπικότητα του οραματιστή διπλωμάτη Ιωάννη Καποδίστρια, πρώτου Κυβερνήτη της “Ελληνικής Πολιτείας” και θεμελιωτή του ιστορικού αυτού Σώματος.

Πέρυσι, το ένδοξο Πυροβολικό του Ελληνικού Στρατού γιόρτασε επίσημα την επέτειο για τα 180 χρόνια από την «σύστασιν» του “Τάγματος των Πυροβολιστών” (17 Ιουνίου 1828) και του “Σχολείου της Πυροβολικής” (15 Νοεμβρίου 1828) . Έτσι, το επίκαιρο πλέον περιεχόμενο του παρόντος πονήματος, που περιλαμβάνει με κάθε λεπτομέρεια, το ιστορικό τους, αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον, όχι μόνο για τους Πυροβολητές, αλλά και για όλους, όπως εκτιμώ, τους ασχολούμενους με την ιστορία του Ελληνικού Στρατού.

Σε μια προσπάθεια συμπλήρωσης της μέχρι σήμερα γνωστής ιστορίας του Πυροβολικού, όλα τα παρά πάνω ιστορικά στοιχεία που περιγράφουν αλλά και τεκμηριώνουν απόλυτα, το χρονικό της δημιουργίας αυτού του Όπλου, έχουν συγκεντρωθεί και καταγραφεί με προσοχή και με την επιβαλλόμενη δεοντολογία και τάξη, στην ανά χείρας πρωτότυπη μονογραφία. Με την έκδοση, επομένως, του πανηγυρικού αυτού Αφιερώματος, έρχεται, για πρώτη φορά, στη δημοσιότητα όλο εκείνο το μέχρι τώρα άγνωστο και σπάνιο πρωτογενές αρχειακό υλικό, που ασφαλώς σηματοδοτεί και προβάλλει το μεγάλο, για το Πυροβολικό, ιστορικό γεγονός της «γεννήσεώς» του. Εκείνο ακριβώς το γεγονός αποτέλεσε, αναμφισβήτητα, την απαρχή της μέχρι σήμερα μακροχρόνιας κι' επιτυχούς πορείας του τόσο στην ειρήνη, όσο και στους αγώνες του Έθνους, ως του κατ' εξοχήν Όπλου Υποστηρίξεως του Ελληνικού Στρατού.

*

Θεωρώ καθήκον και μέγιστη υποχρέωσή μου να ευχαριστήσω θερμά όλους αυτούς που με βοήθησαν, με οποιοδήποτε τρόπο, στην έρευνα των ιστορικών πηγών, στη συγγραφή και την έκδοση του παρόντος Αφιερώματος, και όλως ιδιαίτερος :

+ + Ευχαριστίες;

- Τη Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού του ΓΕΣ (ΔΙΣ/ΓΕΣ) , η οποία ανέλαβε την έκδοση του ανά χείρας επετειακού βιβλίου .

- Τη Διεύθυνση και το προσωπικό των Γενικών Αρχείων του Κράτους (ΓΑΚ)για την πολύτιμη συνδρομή τους κατά τη διάρκεια της μακροχρόνιας έρευνάς μου στο σπάνιο ,όσο και πολύ ενδιαφέρον, Αρχείο της Καποδιστριακής Περιόδου (1828 – 1831).Και

- Τη Σχολή Πυροβολικού για τη συμπαράστασή της κατά το τελευταίο στάδιο της εργασίας μου.

Εκτιμώ ,επίσης ,ως αναγκαίο να ζητήσω εκ των προτέρων την επιείκεια των αναγνωστών για τυχόν σφάλματα ή παραλείψεις μου, που πιθανόν να παρουσιασθούν κατά τη μελέτη του βιβλίου και δεν θα οφείλονται στην πληρότητα ,ακρίβεια και αντικειμενικότητα των αρχειακών ιστορικών πηγών που χρησιμοποιήθηκαν για τη συγγραφή του.

*

Κρίνω, χρήσιμο να διατυπώσω εδώ ,προς διευκόλυνση των αναγνωστών ,τις εξής διευκρινίσεις ως προς το περιεχόμενο του ανά χείρας βιβλίου :

- Η γλώσσα και η στρατιωτική ορολογία μερικών ιστορικών εγγράφων έχουν μεταφερθεί αυτούσιες στις σελίδες του βιβλίου ,και αυτό για λόγους και μόνον σεβασμού προς την ιστορία και την παράδοσή μας.

- Όλα τα παρατιθέμενα ιστορικά στοιχεία είναι απόλυτα τεκμηριωμένα από επίσημες αρχειακές πηγές ,στο βαθμό, ωστόσο ,που αυτές θεωρούνται σήμερα πλήρεις , ακριβείς και αντικειμενικές.

- Όλες ανεξαιρέτως οι χρονολογίες και ημερομηνίες που σημειώνονται στο παρόν Αφιέρωμα αναφέρονται στο χρησιμοποιούμενο την εποχή εκείνη Παλαιό Ημερολόγιο (π.η- Ιουλιανό).Και

- Η καθιέρωση της Αγίας Βαρβάρας ως Προστάτιδας του Ελληνικού Πυροβολικού και ο πρώτος εορτασμός της, κρίθηκε σκόπιμο από τον γράφοντα , ως θρησκευτικό και ιστορικό κεφάλαιο, να συμπληρώσει ,λόγω του συναισθηματικού ενδιαφέροντος που παρουσιάζει ,την παρούσα έκδοση, αν και ο αναφερόμενος επίσημος εορτασμός της έλαβε χώρα ένα χρόνο και πλέον (4 Δεκεμβρίου 1829) μετά την «σύστασιν» του “Τάγματος των Πυροβολιστών”.

*

Τέλος, με την ανά χείρας πραγματεία, προϊόν μακροχρόνιας, κοπιαστικής και ενδελεχούς έρευνας, μελέτης και αξιολόγησης πληθώρας, ελληνικών και ξενόγλωσσων , ιστορικών εγγράφων των Γενικών Αρχείων του Κράτους, αποτόλμησα τη συγγραφή και δημοσιοποίηση μιας πρωτότυπης, ολοκληρωμένης και, κυρίως, απόλυτα τεκμηριωμένης εργασίας για τη δημιουργία του πρώτου μετά την Ελληνική Επανάσταση “ΣΩΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΠΥΡΟΒΟΛΙΣΤΩΝ” . Εναπόκειται πλέον στον καλοπροαίρετο αναγνώστη να κρίνει και να εκτιμήσει το μέγεθος αυτής της προσπάθειας.

Χολαργός ,Απρίλιος 2009
Αντιστράτηγος ε.α. Χρήστος Φωτόπουλος
Επίτιμος Γενικός Επιθεωρητής Στρατού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΤΟ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ 1821 – 1829

1. Γενικά

Το πρώτο, έστω και μικρό, τμήμα Πυροβολικού στην ιστορία της Νεότερης Ελλάδας, το συναντάμε στις επαναστατικές δυνάμεις που συγκρότησε ο Στρατηγός Αλέξανδρος Υψηλάντης στη Φωξάνη (σ.σ στα όρια των παραδουνάβιων Ηγεμονιών Μολδαβίας και Βλαχίας). Το μικρό εκείνο τμήμα, με δύο πυροβόλα, έλαβε μέρος μαζί με τους ηρωικούς Ιερολοχίτες στη φονική Μάχη του Δραγατσανίου στις 7 Ιουνίου του 1821.

Από την αρχή και μέχρι το τέλος του υπέρ της ανεξαρτησίας της Ελλάδας Ιερού Αγώνα (1821 – 1829) το Ελληνικό Τακτικό Πυροβολικό, αν και περιορισμένο σε προσωπικό και πενιχρό σε μέσα, συμμετείχε σε αρκετές πολιορκίες, εκστρατείες και μάχες εναντίον των εχθρικών στρατευμάτων, επέδειξε δε – πολλές φορές – γενναιότητα και αυταπάρνηση. Το Πυροβολικό εκείνο, δυνάμει ενός έως δύο λόχων, με μικρό αριθμό πυροβόλων συνέπραττε με το Τακτικό Σώμα ή ανήκε οργανικά σ' αυτό. Κατά την ίδια επίσης περίοδο, μικρά ανεξάρτητα τμήματα πυροβολιστών, με λιγοστούς άνδρες κι' ελάχιστα πυροβόλα, υποστήριζαν, κατά τη διάρκεια του Αγώνα, τα Άτακτα Ελληνικά Στρατεύματα.

Στη συνέχεια, και πολύ περιληπτικά, θα υπενθυμίσω την εν γένει δράση του Τακτικού Σώματος, στην οποία συμπεριλαμβάνεται ασφαλώς κι' εκείνη του πυροβολικού, όπως επίσης θα παραθέσω μερικά στοιχεία για το πυροβολικό των Ατάκτων ή Ελαφρών Ελληνικών Στρατευμάτων.

2. Στοιχεία και πληροφορίες για τους πρώτους Αξιωματικούς και οπλίτες του Πυροβολικού, τα πρώτα πυροβόλα και τη χρήση τους κατά τον πρώτο χρόνο του Αγώνα.

Ο αείμνηστος ιστορικός και Ακαδημαϊκός Διονύσιος Κόκκινος στο πολύ αξιόλογο εξάτομο σύγγραμμά του "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ" γράφει σχετικά :

- «Οι πυροβοληταί Φορτούνας, Λόλος, Πουλάκης, Καρούμπας και άλλοι, ανήκοντες εις τον διαλυθέντα υπό των Άγγλων "Λόχον Πυροβολικού" (σ.σ στη Ζάκυνθο) παρέλαβον τα προσφερθέντα υπό του Ιωάννου Βερναρδάκη εφόδια και απεβιβάσθησαν εις την Ηλείαν¹ (σ.σ περί τα τέλη Απριλίου 1828)».

- Το πρώτο κανόνι (πυροβόλο) που χρησιμοποιήθηκε κατά τον πρώτο χρόνο του Αγώνα (1821) από τους επαναστάτες κατά την πολιορκία της Τριπολιτσάς (τέλη Μαΐου – 24 Σεπτεμβρίου 1828) ήταν η περίφημη “Κοψαχείλα” (σ.σ παλιό κανόνι το οποίο είχε μεταφερθεί από το Φρούριο της Μονεμβασίας). Ωστόσο ,κανείς από τους αγωνιστές εκείνους δεν γνώριζε από χρήση πυροβόλων ,αφού η χρησιμοποίηση εκείνου του κανονιού απ’ αυτούς ήταν ολωσδιόλου αυτοσχέδια και συνάμα επικίνδυνη². Και

- Ο Σκώτος Συνταγματάρχης Θωμάς Γόρδων (Thomas Gordon), ερχόμενος, με πλοίο από τη Μασσαλία στην Ελλάδα ,με μερικούς φιλέλληνες στρατιωτικούς και Έλληνες σπουδαστές στη Γαλλία ,αγόρασε τρία κανόνια από το λιμάνι της Γενούης (σ.σ Γένοβας) της Ιταλίας στις 19 Ιουλίου του 1821. Αυτά χρησιμοποιήθηκαν ,αμέσως μετά την μεταφορά τους, από την Ύδρα μέσω Άστρους και Λεωνιδίου, στο Ελληνικό Στρατόπεδο των Τρικόρφων (26 Αυγούστου 1821) ,κατά τη συνεχιζόμενη πολιορκία της Τριπολιτσάς ,από τους εθελοντές συνοδούς του Γόρδων, αξιωματικούς ,Άγγλο Τζάκ Ρόμπερτσον (Jack Robertson) και Γάλλο Ολιβιέ Βουτιέ (Olivier Voutier) (κατά τον ίδιο μαθητή της «Ναυτικής εις το Πυροβολικόν»). Αυτοί συμμετείχαν σε εκείνη την πολιορκία ως επικεφαλής ενός μικρού τμήματος τακτικού πυροβολικού, το οποίο συγκρότησαν εκεί. Στο Στρατόπεδο των Τρικόρφων, ο Συνταγματάρχης Γόρδων, διορίστηκε, από το Στρατηγό Δημήτριο Υψηλάντη, ως αρχηγός του επιτελείου του³.

Θεωρώ σκόπιμο να προσθέσω εδώ, ότι ο αγωνιστής και αργότερα Εκατόνταρχος του Τακτικού Σώματος Έλληνας (;) Συνταγματάρχης Μιχαήλ Γράμμης (ή Γράμμης) ανεφέρει στο Φύλλο Μητρώου του: «*α΄ Μαΐου 1821: Εφθασεν εις Καλαμάτα φέρων μεθ’ εαυτού και 9 Πυροβολιστάς δι’ ιδίων εξόδων.....*»⁴. Εκτιμώ, ότι εκείνοι ακριβώς οι πυροβολιστές πρέπει να ήταν αυτοί που, μαζί με άλλους, συγκρότησαν, μετά δύο (2) και πλέον μήνες, στο Στρατόπεδο των Τρικόρφων, το πρώτο «*μικρόν πυροβολικόν σώμα μετά δύο ορεινών πυροβόλων υπό τον Γάλλο Φιλέλληνα Βουτιέ⁵*».

Τέλος, ο ίδιος συγγραφέας αναφέρει σε άλλο μέρος του βιβλίου του⁶, ότι :

- «*Ο Νόρμαν⁷ είχε έλθει εις την Ελλάδα κατά τον Φεβρουάριον του 1822 επί κεφαλής πενήντα περίπου Γερμανών, Γάλλων και Πολωνών φιλελλήνων εκ των οποίων τριανταπέντε ήσαν Αξιωματικοί, και αρκετοί μάλιστα του Πυροβολικού, και απεβιβάσθη εις το Νεόκαστρον*».

3. Το πρώτο Ελληνικό Τακτικό Σώμα⁸

1821 / τ / Μετά την άφιξη (27 Ιουνίου 1828) και ολιγοήμερη παραμονή στην Καλαμάτα του Στρατηγού Δημητρίου Υψηλάντη και μερικών ομογενών και φιλελλήνων, άρχισε από τον Γάλλο, αλλά από Ελληνίδα μητέρα, Ταγματάρχη Βαλέστ⁹ (Valest) η συγκρότηση στην ίδια πόλη, από αφιχθέντες ή σταλλέντες εκεί Έλληνες, κυρίως εθελοντές, του Πρώτου Ελληνικού Τακτικού Σώματος, με λογχοφόρα τυφέκια και στολές που είχαν στείλει, με πλοίο οι Έλληνες της Τεργέστης. Το Σώμα εκείνο που ονομάστηκε «Σώμα Μαυροφόρων» (σ.σ. από τη μαύρη στολή που φορούσαν, παρόμοια με αυτήν των Ιερολοχιτών που πολέμησαν στο Δραγατσάνι), οργανώθηκε σε ημίταγμα των τριών λόχων πεζικού συνολικής δύναμης 250 ανδρών. Προγυμναστής (σ.σ. εκπαιδευτής)

του Σώματος διορίστηκε τότε ο από τη Σαρδηνία φιλέλληνας Ταγματάρχης Κουβερνάτη (Couvernati¹⁰). Το Σώμα, αφού εκπαιδεύθηκε για λίγο χρόνο, κατά το «Γαλλικόν Σύστημα» μεταστάθμευσε, το Σεπτέμβριο του ίδιου χρόνου, στο Στρατόπεδο των Τρικόρφων, στο οποίο είχε ήδη οργανωθεί από το τέλος Αυγούστου, όπως αναφέρθηκε, το πρώτο μικρό τμήμα Τακτικού Πυροβολικού με αρχηγό τον Ταγματάρχη Βουτιέ και με δύο (2) ορεινά πυροβόλα, το οποίο παραβρέθηκε στην πολιορκία της Τριπολιτσάς όπου, κατά τον αξιωματικό του Τακτικού Βυζάντιο, «ωφέλησε τα μέγιστα¹¹». Μετά την άλωση της Τριπολιτσάς (17 Οκτωβρίου 1828) το πυροβολικό του Βουτιέ ενώθηκε με το, υπό τον Ταγματάρχη Βαλέστ, Τακτικό Σώμα.

Περί το τέλος του Ιανουαρίου 1822, το πρώτο Τακτικό Σώμα, αφού έλαβε μέρος στην πολιορκία του Ακροκορίνθου, διαλύθηκε, ένεκα κυρίως των στερήσεων και των απωλειών του στις μάχες. Τότε, ο Ταγματάρχης Βαλέστ και μερικοί αξιωματικοί του, επικεφαλής των δύο τρίτων της δύναμης του Σώματος, αναχώρησαν για την επαναστατημένη Κρήτη, όπου «μετ' ολίγον ο Παλέστρας (σ.σ. Βαλέστ) απέθανε γενναίως εις μίαν μάχην»¹².

4.Νόμος Περί συστάσεως Τακτικού Σώματος

Την 1η Απριλίου 1822 το Βουλευτικό Σώμα της αγωνιζόμενης τότε Ελλάδας θέσπισε, με τον υπ' αριθμ. Η' Νόμο¹³ του, τη σύσταση Τακτικού Στρατού, στον οποίο προβλεπόταν, εκτός των άλλων, «Πυροβολικόν πολιορκίας» και «Πυροβολικόν πεδιάδος».

Σε εφαρμογή του Νόμου εκείνου συγκροτήθηκε, την 21η Απριλίου του ίδιου χρόνου, ένα Σύνταγμα Πεζικού των δύο (2) ταγμάτων με πέντε (5) λόχους το καθένα και ένας (1) Λόχος Πυροβολικού (με δύο πυροβόλα). Διοικητής τους τοποθετήθηκε ο Ιταλός Συνταγματάρχης Πέτρος Ταρέλλα¹⁴ (Pietro Tarella).

Πιέτρο

Φωτογραφία
Εκπαίδευσης Ελλήνων Αγωνιστών από τους Γάλλους

Πηγή : Εφημερίδας «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» ΙΣΤΟΡΙΚΑ :1821 «ΟΙ ΑΘΕΑΤΕΣ ΟΨΕΙΣ».

Το μόλις συσταθέν Τακτικό Σώμα (το Σύνταγμα Πεζικού και ο Λόχος Πυροβολικού) μαζί με μια Διλοχία Φιλελλήνων και ένα τμήμα Επτανησίων - όλα υπό την αρχηγία του Γερμανού Υποστρατήγου Καρόλου Φον Νόρμαν (Fon Norman) - καταστράφησαν στη Μάχη του Πέτα την 4η Ιουλίου του 1822 τα κατάλοιπά τους ωστόσο, οργανωθέντα σε οκτώ (8) λόχους, αποσύρθηκαν στην Αθήνα, απ' όπου μετακινήθηκαν για ν'αναλάβουν τη φύλαξη της τοποθεσίας «Μεγάλα Δερβένια» (σ.σ. Ισθμός της Κορίνθου).

2 / Μετά την καταστροφή του Μαχμούτ Πασά > Δράμαλη στα Δερβενάκια¹⁵, το Τακτικό Σώμα με διοικητή τον Αντισυνταγματάρχη Κουβερνάτη, μετακινήθηκε στο Ναύπλιο, προκειμένου να ενισχύσει τα ελληνικά άτακτα τμήματα κατά την πολιορκία των φρουριών της πόλεως. Εκεί ενισχύθηκε με νεοσυλλέκτους και σχηματίστηκε σε δύο (2) Τάγματα Πεζικού και τεσσάρων (4) λόχων.

Μετά την απελευθέρωση του Ναυπλίου (Δεκέμβριος 1822) το Τακτικό Σώμα, αφού για λίγο καιρό χωρίστηκε σε δύο (2) άθυπαρκατά τμήματα, διαλύθηκε και πάλι, λόγω έλλειψης των αναγκαίων μέσων συντήρησης, ενώ οι άνδρες του κατατάχθηκαν στα άτακτα ελληνικά σώματα.

5.1824 : Ανασύσταση του Τακτικού Σώματος

α / Η ανασύσταση του Τακτικού Σώματος άρχισε στο Ναύπλιο τον Ιούλιο του 1824 με κατάταξη εθελοντών και με την πάροδο του χρόνου αποτελέστηκε από έξι (6) λόχους. Κατά την ίδια εποχή, ο Γάλλος Αντισυνταγματάρχης Πυροβολικού Βουτιέ σχημάτισε και πάλι μικρό πυροβολικό σώμα συνολικής δύναμης (100) ανδρών για τη χρήση των πυροβόλων των φρουριών της πόλης του Ναυπλίου. Διοικητής του νέου Τακτικού Σώματος διορίστηκε τότε ο Έλληνας Συνταγματάρχης Παναγιώτης Ρόδιος¹⁶. Ένα χρόνο αργότερα (Μάιος 1825) κι' όταν διοικητής του Σώματος ήταν ακόμη ο Συνταγματάρχης Ρόδιος, ο αντικαταστάτης του Αντισυνταγματάρχη Βουτιέ, που είχε αναχωρήσει για τη Γαλλία, Λοχαγός β' Μηχανικού Θεόδωρος Βαλλιάνος¹⁷ κι' ο εθελοντής Εμμανουήλ Καλλέργης¹⁸ αύξησαν τη δύναμη και τα πυροβόλα του πυροβολικού σώματος και σχημάτισαν Λόχο Πυροβολικού (150 ανδρών) με τέσσερα (4) ορεινά πυροβόλα. Μετά το σχηματισμό του Λόχου Πυροβολικού, ένα τμήμα του από ογδόντα (80) άνδρες υπό τον Εμμανουήλ Καλλέργη εστάλη σε βοήθεια του πολιορκούμενου από τα Αιγυπτιακά στρατεύματα του Ιμπραήμ Πασά¹⁹ φρουρίου του Ναυαρίνου, το οποίο δε διέθετε "πυροβολιστάς" για τα κανόνια του. Η παρασχεθείσα τότε βοήθεια στους πολιορκημένους Έλληνες υπήρξε πράγματι πολύτιμη.

ο / Την ίδια εποχή η «Προσωρινή Διοίκηση της Ελλάδος», εκτιμώντας τη χρησιμότητα του Τακτικού Σώματος εναντίον κυρίως του, εις την Πελοπόννησο, Αιγυπτιακού Στρατού, εξέδωσε τον υπ' αριθμ. ΜΗ' / 10 Μαΐου 1825 Νόμο «Περί Απογραφής²⁰» και διόρισε ως Αρχηγό του Σώματος το Γάλλο φιλέλληνα Συνταγματάρχη Γενικών Επιτελών Κάρολο Φαβιέρο²¹ (Charles Favier), ο οποίος ανέλαβε τη διοίκησή του στις 30 Ιουλίου 1825, με τον τίτλο «Αρχηγός των Τακτικών Στρατευμάτων της Ελλάδος», αντί του παραιτηθέντος Συνταγματάρχη Παναγιώτη Ροδίου.

ο / Η κατάταξη πολλών εθελοντών στο ήδη υπάρχον Τακτικό Σώμα επέβαλε τον ανασχηματισμό του από έξι (6) λόχους, που περιλάμβανε μέχρι τότε, σε δύο (2) Τάγματα Πεζικού των τεσσάρων (4) λόχων το καθένα. Επί πλέον περιέλαβε ένα (1) Λόχο Πυροβολιστών υπό τον τότε Λοχαγό α' Μηχανικού Θεόδωρο Βαλλιάνο, με τέσσερα (4) ορεινά πυροβόλα των 4 λίτρων, με μικρή δύναμη Ιππικού και Στρατιωτική Μουσική.

Το υπό τον νέο Αρχηγό Τακτικό Σώμα , αφού άφησε ένα Τάγμα Πεζικού στο Ναύπλιο , μεταστάθμευσε στην Αθήνα , όπου ο Συνταγματάρχης Φαβιέρος δημοσίευσε , ~~την επόμενη ημέρα~~ από την άφιξή του /, Προκήρυξη προς τους κατοίκους της Αττικοβοιωτίας , προτρέποντας τους να καταταγούν στο Τακτικό Σώμα. Το περιεχόμενο αυτής της προκήρυξης («Ειδοποιήσεως») αποτέλεσε για την εποχή εκείνη κι' ένα συνοπτικό «Γενικόν Κανονισμόν του Τακτικού Σώματος²² ».

FVF

Με τη συνεχώς αυξανόμενη προσέλευση νέων , είτε εθελοντών, είτε με στρατολογία , η δύναμη του Σώματος έφθασε , περί τα τέλη του 1825 , σε τέσσερες χιλιάδες (4.000) περίπου άνδρες. Έτσι λοιπόν αναδιοργανώθηκε και περιέλαβε :

- Τρία (3) Τάγματα Πεζικού (Β' με 6 λόχους , Α' και Γ' με 8 λόχους το καθένα) .
- Ένα (1) Ημίταγμα Πεζικού (Δ') με 4 λόχους .
- Δύο (2) Λόχους Πυροβολικού με συνολική δύναμη 200 ανδρών και τέσσερα (4) ορεινά πυροβόλα .
- Τρεις Ώλες Ιππικού , και
- Στρατιωτική Μουσική.

6. Ίδρυση και λειτουργία Πολεμικού Μηχανουργείου.

Το Σεπτέμβριο του 1825 έφθασε στο Ναύπλιο, από το Παρίσι, ο Γάλλος Ταγματάρχης Πυροβολικού Αρνώ (Arnaud) με ξένους μηχανουργούς και μηχανήματα. Μετά την εγκατάστασή τους στο ενετικής κατασκευής « Οπλοστάσιον » (Arsenal) της πόλεως, άρχισε η επιδιόρθωση των « βεβλαμμένων και σχεδόν ακρήστων κανονιών »²³ , η σχεδίαση της κατασκευής τυφεκίων , λογχών και ξιφών , και η κατασκευή (“χύσιμο”) «σφαιρών» για κανόνια διαφόρων μεγεθών. Με την πάροδο δε του χρόνου , το ίδιο μηχανουργείο θα παρασκεύαζε νίτρο και σκόνη πυρίτιδας.

Ο Γάλλος αξιωματικός ,μετά την άφιξή του ,διορίστηκε, με διαταγή του τότε Αρχηγού των Ελληνικών Στρατευμάτων πρίγκιπα Αλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, “Γενικός Διευθυντής του Υλικού Πυροβολικού”, υπαγόμενος στο εξής υπό τον Αρχηγό του Τακτικού Σώματος Συνταγματάρχη Κάρολο Φαβιέρο, από τον οποίο και θα λάμβανε σχετικές οδηγίες. Σε όλη εκείνη την προσπάθεια του Γάλλου Ταγματάρχη Αρνώ βοήθησε σοβαρά και ο τότε « Διοικητής του Μηχανικού και Πυροβολικού» Έλληνας Λοχαγός Μηχανικού Θεόδωρος Βαλλιάνος (~~βλέπε την υπ' αριθμ. 17 Υποσημείωση~~).

7.1826-1928 : Συμμετοχή του Τακτικού Σώματος σε Εκστρατείες και Μάχες

Από το Φεβρουάριο του 1826 μέχρι και το Μάρτιο του 1828 , το υπό τον Συνταγματάρχη Φαβιέρο Τακτικό Σώμα , στο οποίο ανήκε οργανικά και το

F δέκα ημέρες μετά
F₁ (19 Οκτωβρίου 1825)

πυροβολικό (ένας ή δύο λόχοι) , διεξήγαγε ή έλαβε μέρος στις εξής εκστρατείες και μάχες :

- Εκστρατεία στην Κάρυστο Ευβοίας (Φεβρουάριος 1826) , η οποία τελικά απέτυχε .
- Μάχη Χαϊδαρίου Αττικής (Ιούλιος – Αύγουστος 1826) .
- Ενίσχυση της πολιορκημένης ελληνικής Φρουράς της Ακροπόλεως των Αθηνών (Νοέμβριος 1826 – Ιανουάριος 1827) .
- Εκστρατεία στον Πειραιά (Φεβρουάριος – Απρίλιος 1827) : Μάχες Φαλήρου και Κερατσινίου .
- Μάχη στην περιοχή “Καλλιρρόη” Αθηνών (Απρίλιος 1827) , και
- Εκστρατεία στη νήσο Χίο²⁴ (Σεπτέμβριος 1827 – Μάρτιος 1828) , η οποία και απέτυχε. Ειδικότερα στην εκστρατεία αυτή το Τακτικό Σώμα διέθετε Λόχο Πυροβολικού των 150 Ανδρών με 4 πεδινά πυροβόλα , 6 πυροβόλα πολιορκίας και 3 όλμους , με διοικητή το Γάλλο φιλέλληνα Υπολοχαγό Πυροβολικού Ζέντρ (Gindre) , αντί του τραυματισθέντος, κατά την εκστρατεία στον Πειραιά, και θανόντος, Εμμανουήλ Καλλέργη.

Μετά την αποτυχούσα εκστρατεία στη Χίο , τα υπολείμματα του Σώματος , ύστερ'από πολλές περιπέτειες , μεταφέρθησαν με γαλλικό πολεμικό πλοίο στον Ισθμό των Μεθάνων (σ.σ Αργολίδα) , όπου και το μόνιμο στρατόπεδό του με το όνομα “ Τακτικούπολις ” .Εκεί το επιθεώρησε, για πρώτη φορά, ο Κυβερνήτης της “Ελληνικής Πολιτείας” Ιωάννης Καποδίστριας στις 26 Μαρτίου 1828.

Κατά την τελευταία περίοδο των πολεμικών επιχειρήσεων εναντίον των Τούρκων και των Αλβανών στη Στερεά Ελλάδα (1828 – 1829) τέσσερες (4) λόχοι του Γ΄ Τάγματος Πεζικού υπό τον Διοικητή του Τάγματος Ταγματάρχη Πεζικού Σπυρίδωνα Σωνιέρο και δύο (2) “κανονοστοιχίαι” (σ.σ πυροβολαρχίες) του Τακτικού Πυροβολικού, με επικεφαλής όλων τον Αρχηγό του “Σώματος των Πυροβολιστών” Συνταγματάρχη Κόμη Νικόλαο Πιέρρη, συμμετείχαν στην πολιορκία του φρουρίου της Ναυπάκτου (Μάρτιος 1829) και συνέπραξαν με τα εκεί αγωνιζόμενα ελαφρά στρατεύματα του Αρχηγείου της Δυτικής Στερεάς Ελλάδας .

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
 ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ ΤΟΥ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ
 ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΙΕΡΟ ΑΓΩΝΑ (1821 - 1829)

ΒΑΘΜΟΣ ΟΠΛΟΝ	ΟΝΟΜΑΤΕ- ΠΩΝΥΜΟ	ΠΑΤΡΙΔΑ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ		ΠΑΡΑΤΗ- ΡΗΣΕΙΣ
			ΑΠΟ	ΜΕΧΡΙ	
Ταγματάρχης Πυρ/κού	Olivier Voutier	Γαλλία	1821	1823	Αναχώρηση για Γαλλία
Λοχαγός β΄ Μηχανικού	Θεόδωρος Βαλλιάνος	Ελλάδα	1823	1824	
Αντ/ρχης Πυρ/κού	Olivier Voutier	Γαλλία	1824	1825	Αναχώρηση για Γαλλία
Λοχαγός α΄ Μηχανικού	Θεόδωρος Βαλλιάνος	Ελλάδα	1825	1826	
Εθελοντής Αγωνιστής, Πυροβολητής	Εμμανουήλ Καλλέργης	Ελλάδα (Ετερόχθων)	1826	1827	Τραυματισθείς στόν Πειραιά απεβίωσε
Υπολοχαγός Πυροβολικού	Louis Gindre	Γαλλία	1827	1828 (Αύγουστος)	
Συντ/ρχης Πυροβολικού	Νικόλαος Πιέρρης	Επτάνησος (Κέρκυρα)	1828 (Αύγουστος)	1829 (Μάρτιος)	

Πηγές:

α. Διονυσίου Κοκκίνου Ιστορικού-Ακαδημαϊκού: "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ"

Έκδοσις "Μέλισσα". Αθήναι 1974.

β. Χρήστου Βυζαντίου Αξιωματικού Πεζικού: "ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ
 ΑΠΟ ΤΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ 1821 ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ 1832." Αθήναις 1837.

γ. Δημακοπούλου Γ. Χαρίκλειας, Νομικού - Ιστορικού: "ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΒΑΛΛΙΑΝΟΣ.
 ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ." Επετηρίς Ιδρύματος Νεοελληνικών Σπουδών. Τόμος 2^{ος}
 (1981 - 1982).

ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΕΡΟ ΑΓΩΝΑ
1821 - 1829

Μάχη του Πέτα (Ιούλιος 1822)

.....
«Εις κάθε σπιθαμήν του πεδίου της μάχης διαδραματίζονται επικοί ηρωϊσμοί. Γύρω από τα δύο κανόνια του τακτικού (σ.σ Σώματος) ο αγών διεξάγεται με μανίαν. Οι Τούρκοι εφορούν κατά των πυροβολητών, αλλ' εκείνοι δεν τα εγκαταλείπουν. Ο Βράντλι (σ.σ φιλέλληνας αξιωματικός διοικητής του λόχου πυροβολικού) και ο Σμιθ (σ.σ φιλέλληνας αξιωματικός) έχουν ήδη πέσει , αλλ' ο Γερμανός Ντάϊς εξαπολύει διαρκώς οβίδες κατά των τουρκικών μαζών. Οι τακτικοί δεκατίζονται και απωθούνται όλο ένα»
.....

Πηγή : Διονυσίου Κοκκίνου Ιστορικού-Ακαδημαϊκού: “ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ”. Τόμος 3^{ος} (Σελίδα 113).

Πολιορκία του Ναυαρίνου (Μάϊος- Ιούλιος 1825)

«Εν μέρος του λόχου τούτου (σ.σ εννοεί του Πυροβολικού) από ογδοήντα άνδρας, διοικούμενον παρά του Εμμανουήλ Καλλέργη διετάχθη παρά της κυβερνήσεως να απέλθη (Μάϊος 1825) προς βοήθειαν του φρουρίου των Ναυαρίνων, το οποίον επολιορκείτο στενά από τον Ιβραήμην. Η διά νυκτός διάβασις του σώματος τούτου από τα χαρακώματα των πολιορκούντων εχθρών και η είσοδος του εις το φρούριον, είναι έν από τα λαμπρά έργα της πολεμικής τέχνης και γενναιότητος· ωφέλησε δε μέγਾਲως εις την υπεράσπισιν του φρουρίου, διότι έως τότε δεν υπήρχον εν αυτώ πυροβολισταί, αλλά μετά τινα ανθίστασιν οι πολιορκούμενοι οπλαρχηγοί ηναγκάσθησαν να εξέλθωσι (Ιούλιος)με συνθήκας· ώστε και το σώμα τούτο ακολουθήσαν αυτούς επέστρεψε εις το Νάυπλιον, αφού απώλεσε κατά την εκστρατείαν ταύτην σχεδόν το ήμισυ των στρατιωτών· αλλά και οι διασωθέντες ήσαν οι περισσότεροι πληγωμένοι και εις ελεεινήν κατάστασιν, μόλον τούτο έλαβαν κάποιαν περίθαλψιν άμα έφθασαν εις το Ναύπλιον. »

Πηγή : Χρήστου Βυζαντίου Αξιωματικού Πεζικού: “ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ 1821 ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ 1832.” (Σελίδα 34) Αθήναις 1837.

Μάχη του Χαϊδαρίου (Αύγουστος 1826)

« Ο υπολοχαγός του πυροβολικού Ίβος εξ Αμπελαίων , φιλοτιμούμενος να μην εγκαταλείψει εις τον εχθρόν δύο πυροβόλα , έμεινε με ολίγους πυροβολιστάς κατ' εκείνην την στιγμήν δια να τα μετοικήσει (σ.σ μετακινήσει), αλλ' εσυλλήφθη και αυτός και οι μετ' αυτού · ο νέος ούτος αξιωματικός είχε κάμει τας σπουδάς του εις την Γαλλίαν, η αρετή του , τα χρηστά ήθη του και η γλυκύτης του χαρακτήρος του, είλκυον την αγάπην όλων όσοι τον εγνώρισαν».

Πηγή : Χρήστου Βυζαντίου Αξιωματικού Πεζικού: “ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ 1821 ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ 1832.” (Σελίδα 97) Αθήναις 1837.

Εκστρατεία στη Χίο (Μάρτιος 1828)

« Τούτο απεδείχθη τότε σαφώς (σ.σ δηλαδή η παρεμπόδιση τουρκικών πλοίων να αποβιβάσουν στρατεύματα έξω από το φρούριο της Χίου), διότι ο υπολοχαγός πυροβολικού Σγούτας , Χίος ,συνάξας ολίγην πυρίτιδα από φυσέκια τυφεκίων εγέμισε μίαν βόμβαν, την οποίαν τόσον ευστόχως διεύθυνε καθ' ενός πλοίου, ώστε έπεσε δύο βήματα μακράν αυτού. Ευκόλως λοιπόν δύναται να συμπεράνη έκαστος, οποίον ηθικόν αποτέλεσμα ήθελεν προξενήσει εις τον εχθρόν και εις το Ελληνικόν στρατόπεδον η καταβύθισις και ενός μόνον εχθρικού πλοίου ».

Πηγή : Χρήστου Βυζαντίου Αξιωματικού Πεζικού: “ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ 1821 ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ 1832.” (Σελίδα 150) Αθήναις 1837.

8.Το πυροβολικό στα Άτακτα (ή Ελαφρά) Στρατεύματα

Κατά τη διάρκεια του Αγώνα (1821 – 1829) , τα διάφορα Ελληνικά Άτακτα Σώματα , πλην των περιπτώσεων συνεργασίας τους (πολιορκίες , εκστρατείες και μάχες) με το Τακτικό Σώμα , που διέθετε πυροβολικό , και της υποστήριξής τους από πυροβόλα των εξοπλισμένων ελληνικών πολεμικών πλοίων , διέθεταν πολλάκις εκπαιδευμένο προσωπικό (σ.σ φιλέλληνες και αγωνιστές) για την επ'ωφελεία τους χρησιμοποίηση πυροβόλων , προερχομένων είτε από λαφυραγωγία του εχθρού , είτε από προσφορές εκ του εξωτερικού ή ταγμένων για βολή σε κανονοστάσια (σ.σ προμαχώνες) των φρουρίων.

Από την έρευνα των αρχειακών πηγών διαπιστώνεται, ότι μετά την άφιξη του Ιωάννη Καποδίστρια στην Ελλάδα διατηρούντο μικρά τμήματα Ελαφρού ή Άτακτου Πυροβολικού δυνάμει 15-20 πυροβολιστών, ανά ένα στα

αντίστοιχα δύο (2) Στρατόπεδα των Ελαφρών ή Ατάκτων Ελληνικών Στρατευμάτων :

- Δυτικής (Στερεάς) Ελλάδος (Αγγλος Στρατηγός Ριχάρδος Τσωρτς) υπό τον Ελβετό Λοχαγό Φρειδερίκο Κνάουπ, και
- Ανατολικής (Στερεάς) Ελλάδος (Στρατάρχης Δημήτριος Υψηλάντης) υπό τον Κεφαλλονίτη Αρχηγό Γεράσιμο Φωκά.

Τέλος στην ονομαστική μισθοδοτική κατάσταση του μηνός Ιουλίου 1828, που παρατίθεται στη συνέχεια ,φαίνεται το προσωπικό του υπό το φιλέλληνα Ελβετό Λοχαγό Φρειδερίκο Κνάουπ μικρού πυροβολικού σώματος του Αρχηγείου των Ελαφρών Στρατευμάτων της Δυτικής Στερεάς Ελλάδος.

E* 1

Ελληνικόν Στράτευμα

Ονομαστικός κατάλογος διά Αξιωματικούς, υπαξιωματικούς και πυροβολιστάς του πυροβολικού Τάγματος προστατευομένου από τόν Καπιτάνο Κνάουπ.

Όνομα	Επίθετον	Επάγγελμα	Ηλικία	Πατρίς	Μισθός του κάθε μήνα	Σιτηρέσιον	Ανάβασις
				Γρόσια	Τάλληρα	Γρόσια	
Κνάουπ	Φρέδερικ	Καπ.Αρχηγός	39	Σβιτσέρος	15	22 ½	337:20
Γάνα	Πέτρο	Αξιωματικός	28	Μεσολόγγι	10	15	225
Τηλέμαχος	Χρήστος	-//-	35	Ρούμελη	10	15	225
Μαστροκόμ		-//-	26	Κόρσικα	10	15	225
Σάκης	Θανάσης	-//-	38	Μεσολόγγι	4	6	90
Ιωάννης	Γιαννούσης	-//-	43	Ανατολικό	4	6	90
Σάββας	Ευστάθιος	Επιλοχίας	28	Μακεδονία	4	6	90
Ντζούκια		Πυροβολιστής	38	Μιλάνο	2 1/3	3 ½	52:20
Μανώλης	Νικόλας	-//-	25	Πρέβεζα	2 1/3	3 ½	52:20
Ανδρέας	Χρυσομάλη	-//-	34	Μεσολόγγι	2 1/3	3 ½	52:20
Κους...	Ευστάθιος	-//-	34	-//-	2 1/3	3 ½	52:20
Νικόλαος		-//-	19	Κύπρος	2 1/3	3 ½	52:20
Κοκόλης	Νικολή	-//-	45	Κεφαλονιά	2 1/3	3 ½	52:20
Αλευρά	Αλεξανδρής	-//-	38	-//-	2 ½	3 ½	52:20
Γρηγόριος	Κωστής	-//-	39	-//-	2 ½	3 ½	52:20
Μήτρος	Λέτης	-//-	45	-//-	2 ½	3 ½	52:50
				Ολότης			1755

Μήτικα τη 16 Ιουλίου 1828
Εθεωρήθη
(υπογραφή)
Κνάουπ

Επαρέλαβα τα διορισθέντα γρόσια 1755 διά το
σώμα των πυροβολιστών και υποσημειώνομαι
Χ. Τηλέμαχος

Ελέγχθηκε από τον Στρατηγό
Αρχηγό του

Επιτελείου

Βαρόνο Ντεντζέλ

ΓΑΚ/Καποδιστριακόν Αρχείον /Γενικόν Φροντιστήριον Φ.13

*Για τα ιστορικά έγγραφα που χαρακτηρίζονται με το γράμμα Ε, το αντίστοιχο πρωτότυπό τους (πλην του Ε2) περιλαμβάνεται, ως φωτοαντίγραφο, στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ του παρόντος Αφιερώματος.

Λευκή Σελίδα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

Η ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

9. Γενικά

Η άφιξη του Κερκυραίου διπλωμάτη Ιωάννη Καποδίστρια²⁵ στην τότε ερειπωμένη κι' ακόμη αιμορραγούσα Ελλάδα (6 Ιανουαρίου 1828) ως Κυβερνήτη της, σηματοδότησε μια νέα εποχή για εκείνη και τους εξαθλιωμένους κατοίκους της. Παρά τις ανυπέρβλητες, ωστόσο, δυσκολίες και τα τρομερά εμπόδια που εξαρχής αντιμετώπισε, οι προσπάθειές του για την εκβάρθρων οικοδόμηση ενός σύγχρονου, για την εποχή εκείνη, ελεύθερου κράτους πάνω σε ευρωπαϊκά πρότυπα, υπήρξαν άοκνες, επίμονες κι' αδιάκοπες μέχρι την ημέρα της δολοφονίας του²⁶.

Από τις επείγουσες και πρώτες προτεραιότητες του Κυβερνήτη, για την ανασυγκρότηση της μόλις ελεύθερης πατρίδας, ήταν η αναδιοργάνωση κι' ο εκσυγχρονισμός των Ένοπλων Δυνάμεών της (Στρατευμάτων και Εθνικού²⁷ Ναυτικού), τελείως απαραίτητων, τόσο για τη συνέχιση των πολεμικών επιχειρήσεων στην Πελοπόννησο (σ.σ εναντίον του στρατού του Ιμπραήμ Πασά) και στη Στερεά Ελλάδα²⁸, όσο και για την αποκατάσταση και διατήρηση της τάξεως κι' ασφάλειας στο εσωτερικό της χώρας, αλλά και για την αποτελεσματική καταπολέμηση της πειρατείας στις θάλασσες από Ελληνικά πλοία σε βάρος ξένων. Ταυτόχρονα, όμως, έπρεπε ν' αντιμετωπίσει και την ιδιάζουσα νοοτροπία και συμπεριφορά των διαφόρων οπλαρχηγών – καπεταναίων με τις υπέρμετρες και, πολλές φορές, παράλογες απαιτήσεις τους από την Κυβέρνηση, αλλά και τις ιδιόμορφες αντιλήψεις τους περί πειθαρχίας και πολιτικής “πελατείας”. Υπόψη, ότι όλα τα στρατεύματα που είχαν λάβει μέρος στην Επανάσταση κατά των Τούρκων (1821 – 1828), ανήκαν σε δύο κατηγορίες :

- Τα Άτακτα ή Ελαφρά Σώματα, που περιλάμβαναν τα διάφορα τμήματα (πεζικού, ιππικού και πυροβολικού) όλων των οπλαρχηγών και καπεταναίων της Επανάστασης, τα οποία μετά την άφιξη του Καποδίστρια στην Ελλάδα ονομάστησαν “αικίνητα”. Και
- Το Τακτικό Σώμα, η δράση του οποίου παρουσιάστηκε πολύ περιληπτικά στο προηγούμενο κεφάλαιο.

10. Αναδιοργάνωση του Τακτικού Σώματος

Η αναδιοργάνωση κι' ο εκσυγχρονισμός των εν γένει στρατευμάτων της Ελλάδας άρχισε νωρίς (σ.σ Φεβρουάριος 1828) και, παρά τη διαρκή έλλειψη επαρκών οικονομικών πόρων, συνεχίστηκε προοδευτικά, αφού προηγουμένως είχαν ληφθεί και υλοποιηθεί οι πρώτες απαραίτητες αποφάσεις του Κυβερνήτη (σύσταση Πολεμικού Συμβουλίου²⁹ και Γενικού Φροντιστηρίου³⁰, έκδοση

αναγκαίων διαταγμάτων κ.α.) .Με την προϋπόθεση ότι δεν έπρεπε, για κοινωνικούς κυρίως λόγους ,να διαλυθούν τα άτακτα ή ελαφρά τμήματα που αγωνίστηκαν κατά την Επανάσταση, η επιβαλλόμενη εκείνη αναδιοργάνωση των στρατευμάτων πραγματοποιήθηκε με :

- Το σταδιακό μετασχηματισμό³¹ όλων σχεδόν των “Αεικινήτων” (Ατάκτων) σωμάτων σε ημιτακτικούς σχηματισμούς, δηλαδή σε δέκα (10) Χιλιαρχίες, Ιππικό και Πυροβολικό από το τέλος του Φεβρουαρίου 1828 και μετά. Ήταν τότε η πρώτη αναδιοργάνωσή τους, γιατί ακολούθησε ,από το Δεκέμβριο του 1829, (σ.σ μετά την οριστική παύση των εχθροπραξιών με τους Τούρκους και λήξη του πολυετούς Ιερού Αγώνα των Ελλήνων) και δεύτερη σε είκοσι (20) Ελαφρά Τάγματα Πεζικού (Α΄ έως Κ΄) , μικρά ανεξάρτητα Σώματα και Ελαφρό Ιππικό.Και

- Την αναδιοργάνωση και ενίσχυση του Τακτικού Σώματος ,το οποίο στάθμευε ,από τις αρχές Μαρτίου του 1828 στην “Τακτικούπολιν” των Μεθάνων Αργολίδας. Από εκεί, και μετά λίγες μέρες από την επιθεώρησή του από τον Κυβερνήτη (26 Μαρτίου 1828), μεταστάθμευσε οριστικά πλέον στο Ναύπλιο ,έχοντας στην εκ χιλίων και πλέον ανδρών μειωμένη οργανική δύναμή του ,σύμφωνα με την παρατιθέμενη στη συνέχεια “Κατάστασιν Δυνάμεως” (σ.σ στην Ιταλική γλώσσα) του Τακτικού Σώματος κατά την 26η Μαρτίου 1828 ,που παρουσιάστηκε στον Κυβερνήτη από τον Συνταγματάρχη Κάρολο Φαβιέρο:

Το επιτελείο του Σώματος 25 αξιωματικοί και οπλίτες.

Τρία (3) Τάγματα Πεζικού 707 -//- -//- -//-

Δύο Λόχους Πυροβολικού 113 -//- -//- -//-

Έτη Ιππικού 134 -//- -//- -//-

Στρατιωτική Μουσική 17 -//- -//- -//-

Ανάπηροι και Απόμαχοι 10 -//- -//- -//-

Φιλέλληνες αξιωματικούς οκτώ (8), ένας εκ των οποίων ήταν του Πυροβολικού.

Υπόψη ,ότι το μέν Ιππικό μετακινήθηκε αργότερα από το Ναύπλιο και στρατωνίστηκε μόνιμα στο Άργος , το δε Πυροβολικό δεν παρέμεινε συγκεντρωμένο ,αλλά χωρίστηκε³² σε τρία (3) ανεξάρτητα Αποσπάσματα (Detachemants),διαφορετικής δυνάμεως το κάθε ένα, τα οποία εγκαταστάθηκαν αντίστοιχα στον Ακροκόρινθο ,το Ναύπλιο και τα Μέθανα Αργολίδας ,υπαγόμενα απευθείας στο Γενικό Διευθυντή του Τακτικού Σώματος.

Φωτογραφία
Συνταγματάρχου
Καρόλου Φον Χέϋδεκ

Μετά την παραίτηση του Συνταγματάρχη Φαβιέρου (Απρίλιος 1828) και τον άμεσο διορισμό του Βαυαρού Συνταγματάρχη Βαρώνου

Γουλιέλμου - Καρόλου Φον Χέϋδεκ³³ (Μάϊος 1828), ως “Γενικού Διευθυντού” του Τακτικού Σώματος, άρχισε η ανασυγκρότηση αρχικά του Πεζικού και του Τακτικού Ιππικού και αμέσως μετά, και παράλληλα, του Τακτικού Πυροβολικού. Ολοκληρώθηκε ένα χρόνο αργότερα (28 Ιουλίου 1829) με την εξαρχής συγκρότηση του καινούργιου τότε Σώματος “ Των επί της Οχυρωματοποιίας και Αρχιτεκτονικής Αξιοματικών ”, δηλαδή του Μηχανικού, από μικρό αριθμό από τους υπηρετούντες, στην “Ελληνική Πολιτεία” την περίοδο εκείνη, Έλληνες και ξένους αξιωματικούς εκείνου του Σώματος (Όπλου), ως και ιδιώτες Πολιτικούς Μηχανικούς, Αρχιτέκτονες Μηχανικούς και Οχυρωματοποιούς. Αυτοί, την εποχή εκείνη, πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους, τόσο για την ανοικοδόμηση της ερειπωμένης χώρας, όσο και για την ικανοποίηση των στεγαστικών, κυρίως, αναγκών του στρατεύματος, αλλά και για την επισκευή και συντήρηση των φρουρούμενων, από τα Ελληνικά στρατεύματα, διαφόρων φρουριών [σ.σ Διοικητής του νέου Σώματος διορίστηκε ο προαχθείς σε Αντισυνταγματάρχη Γάλλος Λοχαγός του Μηχανικού Αύγουστος Γκαρνώ (Auguste Garnot³⁴)].

Υπ’ όψη ότι, από την περίοδο του Αγώνα και μέχρι την ημέρα της συγκρότησης του νέου Σώματος (Μηχανικού), οι περισσότεροι από τους ευρισκόμενους στην Ελλάδα, επιστήμονες και εμπειροτέχνες, Πολιτικούς Μηχανικούς, Αρχιτέκτονες και Οχυρωματοποιούς (στρατιωτικούς και ιδιώτες) χρησιμοποιήθηκαν – όλοι ανεξαιρέτως ως ιδιώτες – από τις Ελληνικές Κυβερνήσεις για την ανασυγκρότηση της ερειπωμένης χώρας και την ανέγερση, συντήρηση και βελτίωση των φρουριών και των πάσης φύσεως οχυρωματικών έργων και στρατιωτικών εγκαταστάσεων, καίτοι ο υπ’ αριθμ. Η’ Νόμος/ 1 Απριλίου 1822 του Βουλευτικού Σώματος της Ελλάδος προέβλεπε τη σύσταση και ενός “Σώματος Μηχανοποιών” (Μηχανικού), το οποίο τελικά δεν συγκροτήθηκε, για αγνώστους εις τον γράφοντα λόγους.

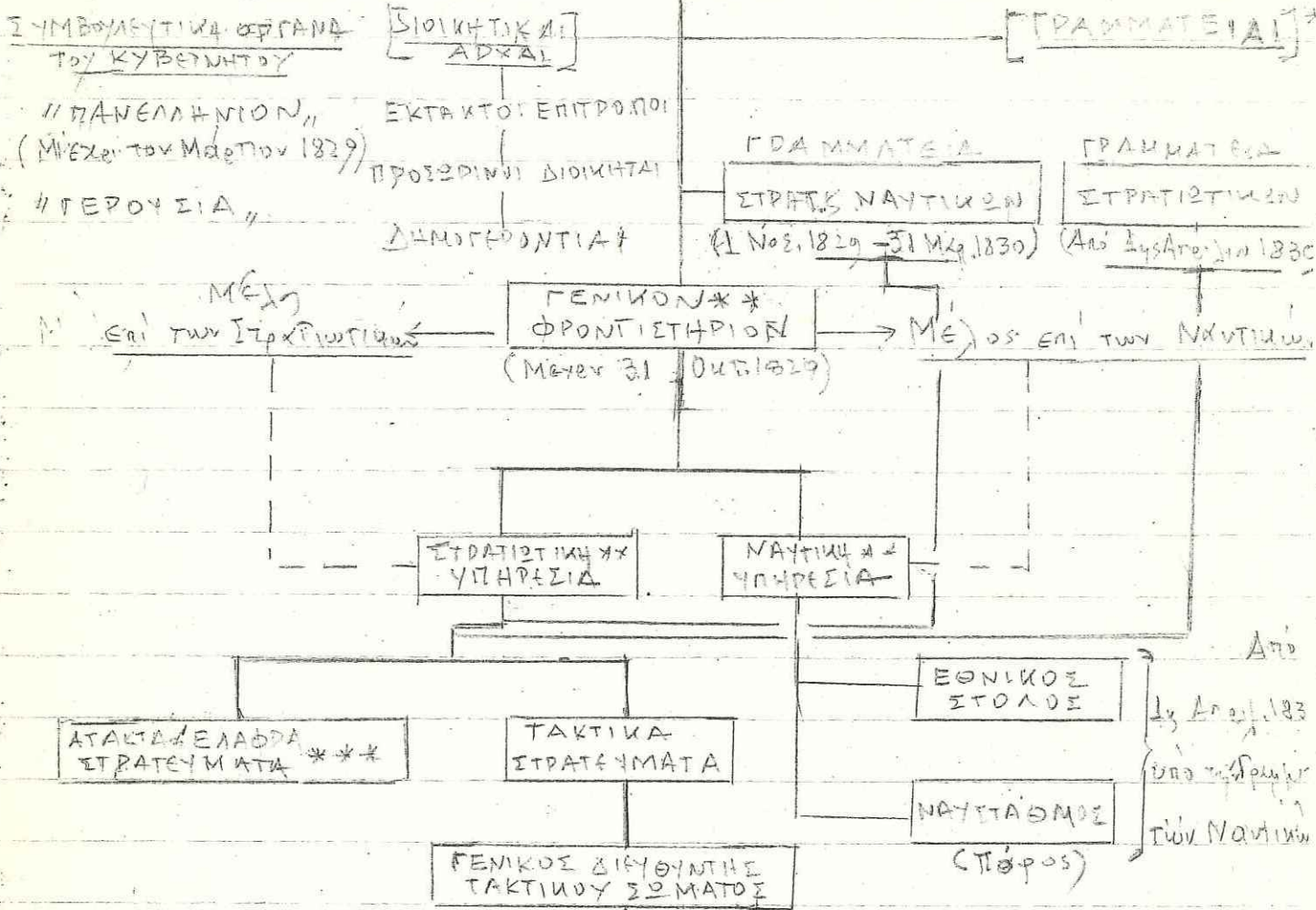
Θα προσθέσω εδώ, ότι στα πλαίσια εκείνης της αναδιοργάνωσης του Τακτικού Σώματος, και ύστερα από εντολή του Ιωάννη Καποδίστρια, άρχισε να συγκροτείται στο Ναύπλιο, έστω και με βραδύ ρυθμό, το πρώτο παραγωγικό Σχολείο μονίμων αξιωματικών: ο “ Λόχος των Ευελπίδων .” Αυτό το στρατιωτικό εκπαιδευτικό κατάστημα, με την εποπτεία του Γενικού Διευθυντή του Τακτικού Σώματος Συνταγματάρχη Φον Χέϋδεκ και με «Εκπαιδευτήν» τον Κορσικανό Υπολοχαγό Ρωμόλο ντε Σαντέλλι (Romylo de Santelli), άρχισε να λειτουργεί από την 1η Ιουλίου 1828, χωρίς διαταγή συγκροτήσεως, αλλά με δοκιμαστική εφαρμογή (από τον Αύγουστο του ίδιου έτους) ενός Σχεδίου Ψηφίσματος “ Περί Διοργανισμού των Τακτικών Στρατευμάτων”, το οποίο περιλάμβανε και ένα Τμήμα “ Περί Ευελπίδων” με δέκα τέσσερα (14) Άρθρα. Με την ίδρυση εκείνου του Σχολείου, ο Ιωάννης Καποδίστριας επιθυμούσε να δημιουργήσει σταδιακά ένα σώμα μορφωμένων μονίμων αξιωματικών του Τακτικού Σώματος με στρατιωτική πειθαρχία και πιστών στην Κυβέρνηση, σε αντίθεση με τη νοοτροπία και την ιδιόρρυθμη και, πολλές φορές, απειθαρχη συμπεριφορά των στελεχών των Ατάκτων Σωμάτων.

Προς διευκόλυνση των αναγνωστών θεωρώ αναγκαίο να παραθέσω, στο τέλος του παρόντος κεφαλαίου, ένα γενικό οργανόγραμμα των Ενόπλων Δυνάμεων της Ελλάδας για την περίοδο 1828 – 1831.

Τέλος, στη συνέχεια/βιβλίου εκτίθενται λεπτομερώς τα επίσημα ιστορικά στοιχεία, τόσο για το Πυροβολικό των Φρουρίων της τότε ελεύθερης Ελλάδας, όσο και για τη «σύστασιν» και λειτουργία του μετά τον Ιερό Αγώνα “Σώματος των Πυροβολιστών”, το οποίο συγκροτήθηκε και οργανώθηκε στο γενικό πλαίσιο της αποφασισθείσας, από τον Κυβερνήτη, ανασυγκρότησης του Τακτικού Σώματος.

ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Σώματα

- Πεζικού
- Ιππικού
- Πυροβολιστών
- Οχυρωματοποιΐα κκ
- Αρχιτεκτονικῆς
- Τυπικόν Τάγμα
- Λοχὴ Απομάχων

Στρατιωτικά Σχολεία

- Κεντρικόν Πολυμύνην Σχολείον (Ευαγγελισμῶν)
- Σχολὴ Ακολούθων
- Σώματος Επιμηχιτικῆς

Υπηρεσίαι

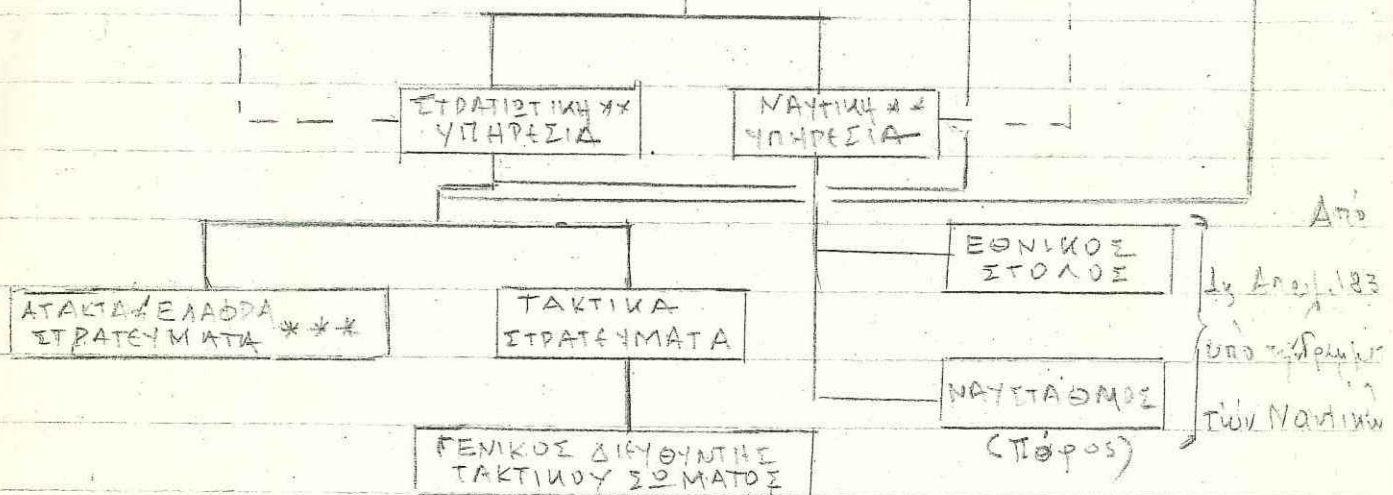
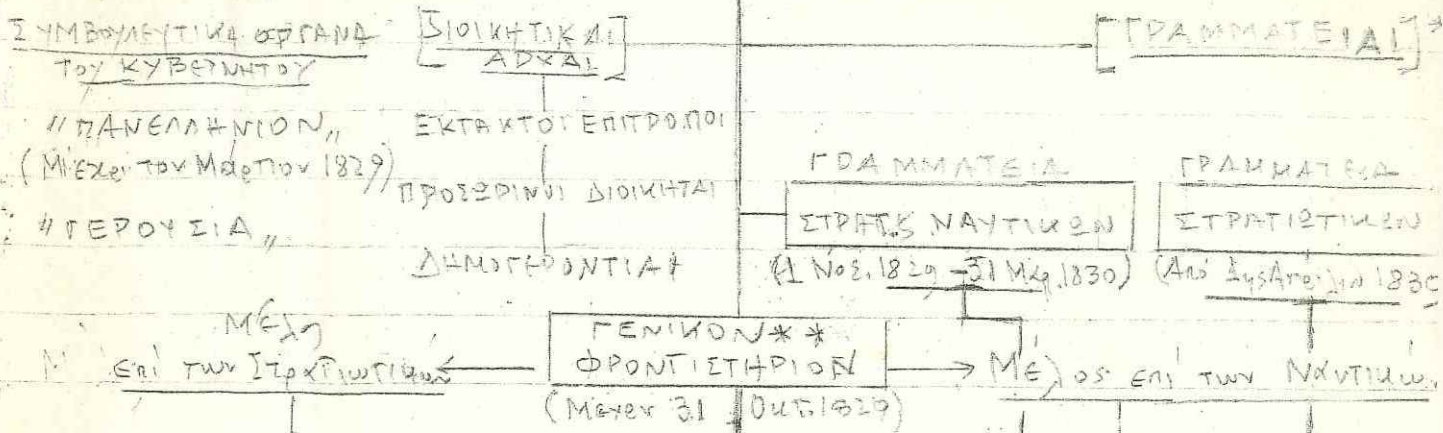
- Οπλοστάσιον
- Στρατιωτικῶν Επιμηχιμασιῶν
- Στρατιωτικὰ Νοσοκομεία
- Επιτροπὴ ἠμαθισμῶν Στρατιωτικῶν Μουσικῶν
- Απομιμῆς Τροφῶν καὶ Εφοδιῶν (ελεγχόμεναι ἀπὸ τὸ Γεν. Φροντιστήριον)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

* Οι Γραμματεῖαι (αἱ Στρατιωτικῶν) ἔτι οἱ: * * * Τα Ἐξάρτα καὶ Ἀτακτὰ Στρατεύματα ἀποτελοῦντο ἀπὸ
 Ἐπιμαρτίαις, Ἐσωτερικῶν ἰς Ἐμποριῶν καὶ Ἐξωτερικῶν ἰς Ἐμποριῶν - Το Στρατιωτικὸν Δουτικὸν Ἐξάρτα (Στρατιωτ. Πικ. Τόμας)
 Ναυτικῶν, Οἰκονομικῶν (Ἐπιτροπὴ), Δικαιοσύνης - ἡ - ἡ - Ἀντιπλοῦς καὶ (Στρατιωτικῶν Δουκ. Ἰνστιτούτ)
 Ἐπιμηχιμασιῶν καὶ Παιδείας. - Το Ἐξάρτα Στρατιωτικῶν Πυροβολιστῶν / Στρατ. Βιβλιοθηκῆς
 * * Καταργηθῆναι ορίστικῶς ἀπὸ - Το Ἐπιμηχιματικὸν Δουτικὸν (ἢ Ἀστυνομικῶν Ἰνστιτούτ)
 τῶν 31 Οκτωβρίου 1829. - Το Πολιτικῶν Φορέων (ἀντικαταστήσει τὸν Ἐπιμηχιματικὸν Δουτικὸν)
 - Το ταξιαρχικὸν Σχολεῖον (ἀντικαταστήσει τὸν Ἀπομιμητικὸν)

ΓΕΝΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ (1828-1831)
ΤΩΝ ΕΝΟΠΛΙΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΑΘΟΔΙΣΤΡΙΑΚΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Σώματα	Στρατιωτικά Σχολεία	Υπηρεσία
Πεζικού	Κεντρικόν Πολυτεχνικόν Σχολείον (Ευρωπαϊκόν)	Οπισθοτάξιον
Ιππικού	Σχολή Αξιωματικών	Στρατιωτικόν Επιμελητήριον
Πυροβολιστών	Σχολή Εμπειρητικών	Στρατιωτικά Νοσοκομεία
Οχυρωματοποιική κκ		Επιτροπή Ιματισμού Στρατιωτικῆς Μουσικῆς
Αρχιτεκτονική		Αποθήκη Τροφῶν κ Εφοδίων
Τυπικόν Ταγμα		(Ελεγχόμενῃ ἀπὸ τὸν Γεν. Φροντιστήριον)
Λογὴ Απομάχων		

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

* Οι Γραμματείες (α) καὶ Στρατιωτικῶν ἡταν οἱ:

- Επιγραφείας, Εξωτερικῶν κ Συνοριῶν
- Ναυτικῶν, Οἰκονομικῶν (Επιτροπή), Δικαιοῦ
- Επιμελητικῶν καὶ Παιδείας

* * Καταργηθῆναι ορίσθη ἀπὸ τὴν 31 Ουγ. 1829.

* * * Τα Εἰσαγγ. καὶ Ατακτικὰ Στρατεύματα ἀποτελοῦντο ἀπὸ:

- Τὸ Στρατιωτικόν Δουτικόν Ἑλληνικόν (Στρατὶς Περ. Τάβερης)
- ἡ - ἡ - Ἀνατολικήν κ (Στρατὶς Δυτ. Ἰωνίου)
- Τὰ Ἐκκεντρὰ Στρατεύματα Πελοποννήσου / Στρατὶς Βαλκανικῆς
- Τὴν Εὐρυμετακτικὴν Δυνάμιν (ἢ Ἐκκεντρικὴν Δυνάμιν)
- Τὴν Πολιτικὴν Φορτὴν (ἀντικαταστήσει τὴν Εὐρυμετακτικὴν Δυνάμιν)

πυρακτωμένων (φλογοφόρων) βλημάτων κ.α. Παράλληλα, οι αξιωματούχοι του Πυροβολικού και του Μηχανικού όπως και διάφοροι άλλοι επιστήμονες, μελέτησαν και δοκίμασαν τρόπους ενίσχυσης και προστασίας των οχυρωματικών έργων με ισχυρά και δραστικά πυρά Πυροβολικού, οδηγηθέντες έτσι στην χρησιμοποίηση νέων μεθόδων μελέτης σχεδίασης και κατασκευής, αλλά και ισχυροποίησης, εκείνων ακριβώς των έργων.

Τελικά όλες οι παραπάνω μακροχρόνιες, συνεχείς και επίμονες προσπάθειες κατέληξαν, με την πάροδο του χρόνου, στην :

- Καθιέρωση μιας νέας στρατιωτικής επιστήμης, της “Πυροβολικής” (βλέπε σχτικά την υπ’ αριθμ. 92 Υποσημείωση).

- Εφεύρεση και μαζική παραγωγή πυροβόλων (σιδηρών και ορειχαλκίνων) “Πολιορκίας” και “Θέσεως” (φρουρίων), όπως επίσης οβουζιοβόλων (οβιδοβόλων) και μορταρίων (όλμων). Και

- Σημαντική βελτίωση, από πλευράς αντοχής των τειχών, και σχεδιασμού εκτόξευσης δραστικών πυρών Πυροβολικού και από τους επ’ αυτών αμυνόμενους (κατασκευή αλληλοϋποστηριζόμενων ισχυρών προμαχώνων, κανονοστασίων κ.α.) στα πάσης φύσεως οχυρωματικά έργα (φρούρια επί ξηράς , ακροπόλεις, επιθαλάσσια ή ναυτικά φρούρια, πύργους και γενικά οχυρώσεις), όπως επίσης κατάλληλων και προστατευόμενων χώρων τάξεως Πυροβολικού (“Πολιορκητικά κανονοστάσια”) από τους στρατούς πολιορκίας.

Σχετικά, τέλος, με τις λεπτομέρειες της διεξαγωγής του ειδικού , κυρίως από τακτικής και τεχνικής πολέμου, προ και επί των οχυρωματικών έργων (πολιορκία, επίθεσης, άμυνας) , η Ελληνική “Μεγάλη Στρατιωτική και Ναυτική Εγκυκλοπαίδεια” παρέχει αρκετά λεπτομερείς, όσο και πολύ ενδιαφέρουσες, πληροφορίες στα σχετικά λήμματα (“Οχυρωτική” , “Πολιορκητικός Πόλεμος” και “Πολιορκία”).

12. Οχυρωματικά έργα στο Ελλαδικό χώρο

Σύμφωνα πάντα με τους ισχύοντες, κάθε φορά, κανόνες της “Οχυρωματικής” και του “Πολιορκητικού Πολέμου” κατασκευάστηκαν σε διάφορες περιοχές (κατοικημένες και μη) του Ελλαδικού χώρου στην περίοδο ακόμα της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, διάφορα οχυρωματικά έργα (σ.σ κυρίως φρούρια), τα οποία αργότερα βελτιώθηκαν , αυξήθηκαν και ολοκληρώθηκαν κατά τις διαδοχικές περιόδους της Φραγκοκρατίας, Ενετοκρατίας και Τουρκοκρατίας στην Ελλάδα, ακόμα δε και κατά την περίοδο της Ελληνικής Επανάστασης (σ.σ 1824: κατασκευή του Φρουρίου του Μεσολογγίου και των Οχυρωμάτων του Αιτωλικού. 1825: κατασκευή Οχυρώματος της Μονής Μεγάλου Σπηλαίου. 1826 : κατασκευή Οχυρώματος Μεθάνων. 1827 : κατασκευή Οχυρώματος Πόρου). Τα περισσότερα από αυτά ή ερείπιά τους σώζονται ακόμα και σήμερα. Ανάλογα με τη στρατηγική ή τακτική αξία εκείνων των ισχυρών αμυντικών, θα λέγαμε, έργων, η ευθύνη του εξοπλισμού με μέσα πυρός και της επάνδρωσής τους με το κατάλληλο προσωπικό ανήκε, όπως ήταν φυσικό, στον εκάστοτε κυρίαρχο (συνήθως κατακτητή), της περιοχής ή και των συμμάχων του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΤΟ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟ ΤΩΝ ΟΧΥΡΩΜΑΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

11. Γενικά

Η εφαρμογή στην πράξη δυο σημαντικών, παλαιότερα, Κεφαλαίων της Στρατιωτικής (Πολεμικής) Τέχνης, της "Οχυρωτικής" και του "Πολιορκητικού Πολέμου", απασχόλησε ιδιαίτερα τους συγγραφείς της παγκόσμιας ιστορίας των εκστρατειών και των πολέμων από τους αρχαιότατους χρόνους και μέχρι τα μέσα περίπου του περασμένου (20^{ου}) αιώνα. Πιο συγκεκριμένα αναφέρουν ότι :

- Η "Οχυρωτική"³⁵, με κύριους συντελεστές τους Μηχανικούς και τους Αρχιτέκτονες - στρατιωτικούς και μη - εφαρμόστηκε, ως στρατιωτική επιστήμη και τέχνη για την, επί αιώνες, αποτελεσματική άμυνα των στρατευμάτων επί φρουρίων³⁶ και γενικά επί οχυρωματικών έργων, με πρωταρχική επιδίωξη την προστασία κατοικημένων τόπων και χερσαίων ή παραθαλάσσιων ζωτικών περιοχών (διαβάσεων, γεφυρών, πορθμών, λιμανιών, πιθανόν ακτών αποβιβάσεως, μοναστηριών, τόπων διαμονής επώνυμων οικογενειών ευγενών ή αξιωματούχων κ.α.) και την εν συνεχεία παρακώλυση της προέλασης του αντίπαλου στρατού.

- Ο "Πολιορκητικός Πόλεμος"³⁷, με Αρχές και Μεθόδους τεχνικής και τακτικής, χρησιμοποιήθηκε, στα πλαίσια εφαρμογής της Πολεμικής Τέχνης, προκειμένου να εξουδετερωθούν και καταληφθούν «εξ εφόδου» τα ανθιστάμενα οχυρωματικά έργα ή να αναγκασθούν οι αμυνόμενοι «επ' αυτών» σε ανακωχή και την παράδοσή τους, από τους πολιορκούμενους, με ή χωρίς όρους, για την παραπέρα, ενδεχομένως, διευκόλυνση του προελαύνοντος αντίπαλου στρατού. Και

- Η "Πολιορκία", η οποία ήταν το σύνολο των αναλαμβανομένων πολεμικών επιχειρήσεων γύρω από μια οχυρή θέση, προκειμένου κάποιος να γίνει κύριος αυτής.

Εδώ θα πρέπει να σημειώσω, ότι η έκβαση των επιθετικών πολεμικών επιχειρήσεων κατά των οχυρωματικών έργων και των αμυντικών επ' αυτών αγώνων δεν προδίκαζε ή είχε ως αποτέλεσμα, τις περισσότερες φορές, την υποταγή ή την καταστροφή του αντίπαλου στρατού, επιδίωξη που επιτυγχάνετο συνήθως στις μάχες επί «ανοικτού πεδίου» (π.χ. η μάχη του Βατερλώ, το 1815, με την πανωλεθρία του Γαλλικού Αυτοκρατορικού Στρατού).

Το μεγαλύτερο οχυρωματικό έργο στην παγκόσμια ιστορία ήταν και παραμένει το μήκους 3.000 χιλιομέτρων περίφημο "Σινικόν Τείχος" (14^{ος} - 17^{ος} μ.Χ. αιώνες) στην Κίνα.

Το από το 14^ο μ.Χ. αιώνα εμφανισθέν Πυροβολικό, δημιούργημα, κατά τους ιστορικούς του Μεσαίωνα, των συνεχών και επίμονων προσπαθειών αναζήτησης του προσφορότερου και συνάμα αποτελεσματικότερου τρόπου καταστροφής των πάσης φύσεως οχυρωματικών έργων, αντικατέστησε προοδευτικά τα παλαιότερα μέσα εξουδετέρωσης και καταστροφής των έργων εκείνων, όπως ήταν οι εκτοξευτές συμπαγών ή λίθινων σφαιρών ή

Κατά τον, υπέρ της Ανεξαρτησίας, εννεαετή Αγώνα των Ελλήνων (1821 – 1829) , αλλά και μέχρι την άφιξη των Βαυαρών στην Ελλάδα (Ιανουάριος 1833), απελευθερώθηκαν σταδιακά ή παραδόθησαν στα Ελληνικά στρατεύματα όλα τα φρούρια της Πελοποννήσου, της Στερεάς Ελλάδας και της Ευβοίας, πλην εκείνων των Αθηνών, της Λαμίας (Ζητουνίου), του Ευρίπου (Χαλκίδας) και Καραμπαπά (Βοιωτίας) .

Θεωρώ επίσης ενδιαφέρον να προσθέσω εδώ ότι , η αναμφισβήτητη στρατιωτική αξία των φρουρίων για την επιτυχή διεξαγωγή του υπέρ της Ανεξαρτησίας Αγώνα, επέσυρε, όπως ήταν φυσικό την προσοχή του “Εκτελεστικού Σώματος” της “Προσωρινής Διοικήσεως της Ελλάδος”, το οποίο εξέδωσε, το 1825, την ακόλουθη διαταγή του, προκειμένου να τηρείται συνεχώς ενήμερο για την κατάσταση εκείνων ακριβώς των οχυρωματικών έργων.

Ε 3

Περίοδος Γ'
Αριθμ. 6220

Προσωρινή Διοίκησης της Ελλάδος Το Εκτελεστικόν Σώμα

Επειδή και δια τα φρούρια αναγκαίως απαιτείται να διορισθή Επιθεωρητής δια να πληροφορή εις την Διοίκησιν συνεχώς την κατάστασιν αυτών , και

Επειδή εις το υπόρρημα τούτο χρειάζεται εμπειρος ανήρ και εγνωσμένος δια τον πατριωτισμόν του

Διατάττει

Α' ον Ο Κύριος Συνταγματάρχης Π. Παρασκευάς διορίζεται Επιθεωρητής των φρουρίων της Επικρατείας.

Β' ον Η γενναιότητά του οφείλει να αλληλογραφη αδιακόπως με το υπουργείον Πολέμου , παρασταίνων την κατάστασιν αυτών των φρουρίων.

Γ' ον Το υπουργείον του Πολέμου να ενεργήση την παρούσαν διαταγήν.

*Εν Ναυπλίω τη 14 απριλλίου 1825
Ο Αντιπρόεδρος Γκίκας Μπότασης
Αναγνώστης Σπιλιοτάκης
Κωνσταντίνος Μαυρομιχάλης
Ιωάννης Κολέτης*

*Ο Προσωρινός Γραμματεύς
(υπογραφή)
Δ. Χρησιδης*

ΓΑΚ/Καποδιστριακόν Αρχείον/Γενική Γραμματεία Φ.2.15- α/α εγγράφου 271

Τέλος , για την ευθύνη φρούρησης όλων των φρουρίων της επαναστατημένης κατά του Οθωμανικού ζυγού Ελλάδας μεταφέρω , αυτούσιο

, το από 26 Απριλίου 1827 Ψήφισμα της εν Τροιζήνι “Τρίτης των Ελλήνων Συνελεύσεως”, «Περί φρουρήσεως των Ελληνικών Φρουρίων» :

Η ΤΡΙΤΗ ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ

Την 26 Απριλίου 1827

Θεωρούσα ότι τα Εθνικά Φρούρια ανήκουν εις το Έθνος και εις την περιστώσαν το Έθνος Κυβέρνησιν της Ελλάδος·

Θεωρούσα ότι η διάταξις περί της φυλακής και ευταξίας των φρουρίων ανάγκη να γενή από πολεμικούς ειδήμονας·

Ψηφίζει·

Α'. Ο Α'. Στόλαρχος και ο Αρχιστράτηγος να δώσουν σχέδιον περί της φυλακής και ευταξίας των κατά την παραλίαν Ελλάδα Φρουρίων προς την Αντικυβερνητικήν Επιτροπήν.

Β'. Εγκρινομένου του σχεδίου παρά της Αντικυβερνητικής Επιτροπής ο Α'. Στόλαρχος και ο Αρχιστράτηγος θέλει το ενεργήσουν καθ'όλην την έκτασιν.

Γ'. Όλα τα κατά την Μεσόγειον Ελλάδα Εθνικά οχυρά και οχυρώματα ανήκουσιν εις το Έθνος, και η Κυβέρνησις θέλει λάβει τα αναγκαία μέτρα περί τούτων, συμφώνως με τον Α'. Στόλαρχον και με τον Αρχιστράτηγον.

Δ'. Το παρόν Ψήφισμα να καταχωρηθή είς τον Κώδικα των Ψηφισμάτων. και να δημοσιευθή διά του τύπου.

“Συλλογή Στρατιωτικών Νόμων και Διατάξεων” (Τόμος Α, σελ. 17). Βασιλικόν Τυπογραφείον. Εν Αθήναις 1853

13. Το ενδιαφέρον του Ιωάννη Καποδίστρια για τα οχυρωματικά έργα της χώρας

Όταν έφθασε ο Ιωάννης Καποδίστριας στην Ελλάδα (αρχές Ιανουαρίου 1828), ως Κυβερνήτης της Ελληνικής Πολιτείας, ελεύθερα φρούρια ήταν μόνο τέσσερα (4), εκείνα της ευρείας περιοχής του Ναυπλίου, του Ακροκορίνθου, της Μονεμβασίας και της Γραμβούσης (Βορειοδυτική Κρήτη), ενώ κάτοχοι των υπολοίπων ήταν τα Οθωμανικά ή τα Αιγυπτιακά στρατεύματα. Έκτοτε και μέχρι την οριστική λήξη του Αγώνα (σ.σ με την μάχη της Πέτρας Βοιωτίας κατά την 12^η Σεπτεμβρίου 1829) απελευθερώθησαν ύστερα από αγώνες ή παραδόθησαν κατόπιν συνθηκών διαδοχικά τα εξής Φρούρια:

- Νεοκάστρου (σ.σ Ναυαρίνου ή Πύλου), Μεθώνης και Κορώνης (σ.σ Μεσσηνιακά Φρούρια), της πόλεως των Παλαιών Πατρών και του «Καστελλίου Μορέως» (σ.σ Ρίου) από τα στρατεύματα του Γαλλικού Εκστρατευτικού Σώματος στην Πελοπόννησο (Arme d' Expedition en Moree) (Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 1828)³⁸. Και

- Σαλώνων (σ.σ Άμφισσας), Βόνιτσας, Ναυπάκτου, «Καστελλίου Ρούμελης» (σ.σ Αντιρρίου), Μεσολογγίου, (Οχυρώματος) Αιτωλικού από τα

Ελληνικά Ελαφρά ή Ατακτα Στρατεύματα των Στρατοπέδων Δυτικής και Ανατολικής Στερεάς Ελλάδος .

Ο Κυβερνήτης, γνωρίζοντας άριστα τη στρατιωτική (στρατηγική και τακτική) αξία των οχυρωματικών έργων και μάλιστα σε μια περίοδο, κατά την οποία συνεχώς υπήρχε άμεσος κίνδυνος για το μικρό τότε ελεύθερο κομμάτι της χώρας (σ.σ ήταν : η Λακωνία, η Αργολίδα, η Κορινθία, τα τμήματα Μεσσηνίας και Αρκαδίας και μερικά νησιά του Αργοσαρωνικού Κόλπου και του Αιγαίου πελάγους) από τα Αιγυπτιακά, Τουρκικά και Τουρκοαλβανικά Στρατεύματα, έδειξε από πολύ νωρίς, μεγάλο ενδιαφέρον για εκείνα τα έργα. Έτσι, ένα μόλις μήνα μετά την άφιξη του στην Ελλάδα, και παρά τα σοβαρά και επείγοντα προβλήματα που, όπως αναφέρθηκε , αντιμετώπιζε , εξέδωσε στις 7 Φεβρουαρίου 1828 – πολύ πριν από την συγκρότηση του “Σώματος των Πυροβολιστών” – την ακόλουθη πρώτη διαταγή του για την άμεση συγκρότηση “**Επιθεωρητικής των Οχυρωμάτων Επιτροπής**”.

Ε 4

Αριθμ. 181

Ελληνική Πολιτεία

Ο Κυβερνήτης της Ελλάδος

Διατάττει

Άρθρον 1^{ον} Συσταίνεται επιτροπή από τους Κυρίους Σταμάτιον Βούλγαρην λοχαγόν των εν τέλει εις την λειτουργίαν της Α.Μ. του Βασιλέως της Γαλλίας, Χαΐνε, λοχαγόν Ανοβερινόν, Γραλλιάρδ αξιωματικόν τις Μηχανοποιίας, Σταύρον Σηλιοτόπουλον και Στέφανον Βαλιάνον.

Άρθρον 2^{ον} Η επιτροπή ταύτη διορίζεται να επιθεωρήση και παρατηρήση την κατάστασιν των Φρουρίων Ναυπλίου, Ακροκορίνθου και Μονεμβάσιας και των οχυρωμάτων των Μεθάνων και του Πόρου, ακολουθούσα, εις την εκτέλεσιν του έργου της τας δεδομένας εις αυτήν μερικωτέρας διαταγάς και οδηγίας.

Άρθρον 3ον Είναι δε εις χρέος να διευθύνη και παρουσιάση εις τον Κυβερνήτην τας Εκθέσεις των παρατηρήσεών της.

Εν Αιγίνη τη 7^η Φεβρουαρίου 1828

Ο Κυβερνήτης
(Μονογραφή)
Ι. Α. Καποδίστριας
Ο Γραμματεός της Επικρατείας
(Μονογραφή)
Σπυρίδων Τρικούπης

ΓΑΚ/Καποδιστριακόν Αρχείον/Γενική Γραμματεία Φ12- α/α εγγράφου 66

ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΦΡΟΥΡΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Προκειμένου να αρχίσει, το ταχύτερο δυνατό, το επείγον και σοβαρό έργο της εκείνη η “Επιθεωρητική των Οχυρωμάτων Επιτροπή” έστειλε αυθημερόν (7 Φεβρουαρίου 1828) :

- Λεπτομερείς γραπτές οδηγίες³⁹ προς τα μέλη της . Και
- Την παρακάτω διαταγή του προς όλους τους αρχηγούς των φρουριών (Φρουράρχους) τον τότε ελεύθερον φρουριών και οχυρωμάτων:

Ε 5

Αριθμ. 183

Ελληνική Πολιτεία

Ο Κυβερνήτης της Ελλάδος

Προς τους αρχηγούς των φρουριών του Παλαμηδίου, του Ιτζκαλέ (σ.σ Ακροναυπλίας), της πόλεως Ναυπλίου, και του Επιθαλασίου Φρουρίου

Η Επιτροπή συγκειμένη από τους Κυρίους Σταμάτιον Βούλγαριν, Λοχαγόν των εν τέλει εις την λειτουργίαν της Α.Μ. του Βασιλέως της Γαλλίας, Χαΐνε, λοχαγόν Ανοβερινόν, Γραλλιάρδ αξιωματικόν της Μηχανοποιΐας, Σταύρον Σπηλιοτόπουλον και Στέφανον Βαλιάνον διετάχθη να επιθεωρήση, κατά τας οποίας έλαβε οδηγίας, τα Φρούρια του Ναυπλίου, παρατηρούσα με όλην την λεπτομερή ακρίβειαν τα οχυρώματα, τας πολεμικάς οικοδομάς, ύλας, Ζωοτροφίας, τας ελλείψεις, τας απαιτούμενας αναπληρώσεις και εν γένει παν ό,τι αναφέρεται εις την Πολεμικήν κατάστασιν των φρουριών (σ.σ περιλαμβάνονται τα πάσης φύσεως μέσα εκτόξευσης πυρός – κανόνια, οβουζιοβόλα, μορτάρια – κανονάμαξες και λεπτομερώς όλα τα τότε χρησιμοποιούμενα πολεμοφόδια και πυροτεχνήματα πεζικού, πυροβολικού και υπονόμων).

Το έργον τούτο είναι ανάγκη να εκτελεσθή όσον ταχέως και με την δυνατήν εξακρίβωσιν. Όθεν διατάττεσθε να προσφέρητε εις την Επιθεωρητικήν ταύτην Επιτροπήν πάσα πρόθυμον σύμπραξιν, και καθόσον τα χρέη του Φρουράρχου και του Πολίτου σας υπαγορεύουν να υπακούσθε άνευ αναβολής εις όσα προς /η X

ευκολοτέραν των Οδηγιών της εκτέλεσιν ήθελε σας διατάξει, δίδοντες προς αυτήν τας οποίας ήθελε κρίνει αναγκαίον να σας ζητήσει πληροφορίας.

Ο Κυβερνήτης δεν αμφιβάλλει ότι αισθανόμενοι το αξιόλογον της υποθέσεως και την Ιερότητα των Χρεών σας θέλετε προθυμοποιηθή να δείξητε πλήρη και τελείαν ευπείθειαν εις την παρούσαν διαταγήν.

Εν Αιγίνη τη 7^η Φεβρουαρίου 1828

*Ο Κυβερνήτης
(Μονογραφή)
Ι. Α. Καποδίστριας*

*Ο Γραμματεύς της Επικρατείας
(Μονογραφή)
Σπυρίδων Τρικούπης*

Αριθμ 184 : Όμοιον προς τους Αρχηγούς της Φρουράς Ακροκορίνθου

Αριθμ 185 : Όμοιον προς τους Αρχηγούς της Φρουράς Μονεμβασίας

*Αριθμ 186 : Όμοιον προς τον επί των Οχυρωμάτων των Μεθάνων Κύριον
Δημήτριου Κυριακίδη*

Αριθμ 187 : Όμοιον προς τον Αρχιφύλακα του εν Πόρω Οχυρώματος

ΓΑΚ/Καποδιστριακόν Αρχείον/Γενική Γραμματεία Φ12- α/α εγγράφου 68

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Από τις οδηγίες του Κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια.
Προς την "Επιθεωρητικήν των Οχυρωμάτων Επιτροπήν"
με την υπ' αριθμ. 182/7 Φεβρουαρίου 1828 Διαταγή του.

1η / 1η / 1η

I. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΣ

- 1^{ον} { α. Σωζόμενα στρατιωτικά και πολιτικά κτήρια.
β. Προμαχώνες.
γ. Στρατώνες
δ. Οπλοστάσια.
ε. Αποθήκες (κατάσταση, χωρητικότητα και απαιτούμενες επιδιορθώσεις).

Υλεις Πυροβολικού

- 2^{ον} { α. Ποσότητα κανονίων -οβουζιών (σ.σ. οβουζιοβόλων).
β. Μεταλλικές κατασκευές.
γ. Χωρητικότητα και κατάσταση επιχωμάτων.
β. Κατάσταση στερεών και κοίλων σφαιρών και τα διάφορα μέτρα (σ.σ. διαμετρήματα).
γ. Ποσότητα πολεμοφοδίων με σημείωση επί της ποιότητας αυτών.
δ. Ποσότητα και ποιότητα υπαρχουσών ζωοτροφιών.

II. ΣΕΙΡΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΣ

- α. Πρώτον: τα φρούρια Ναυπλίου
β. Δεύτερον: Το Φρούριον Ακροκορίνθου (Δύναμη φρουράς 500 άνδρες).
Επί πλέον στον Ακροκόρινθο να γίνει καταμέτρηση της φρουράς και να χορηγηθούν σ' αυτήν τρόφιμα 15 ημερών.
γ. Τρίτον: Το φρούριον της Μονεμβασιάς (Δύναμης φρουράς 200 άνδρες)
δ. Τέταρτον: Τα οχυρώματα των Μεθάνων και του Πόρου

III ΑΝΑΦΟΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ

Η Επιτροπή τελειώνοντας την κάθε επιθεώρηση και πριν ν' αναχωρήσει για την επόμενη υποχρεούται να υποβάλει στον Κυβερνήτη σχετική λεπτομερή έκθεση.

Τέλος, ο Κυβερνήτης, ολοκληρώνοντας κατά την ίδια ημέρα, τον κύκλο των διαταγών και οδηγιών του απήυθινε την υπ' αριθμ. 188/7 Φεβρουαρίου 1828 διαταγή του⁴⁰ προς την ίδια Επιτροπή, προκειμένου εκείνη να αρχίσει τις εργασίες της από την Φρουρά του Ακροκορίνθου, στην οποία μόλις τότε είχε παρουσιασθεί έλλειψη τροφών.

Σύμφωνα λοιπόν με την εκφρασθείσα, δια των παραπάνω διαταγών και οδηγιών, βούληση και απόφαση του Κυβερνήτη άρχισαν, στο μέτρο του δυνατού αλλά και του εφικτού, ένεκα ακριβώς της διαρκούς στενότητας των οικονομικών πόρων και των λοιπών σοβαρών προβλημάτων, οι εργασίες αξιοποίησης των οχυρωματικών έργων της χώρας. Έκτοτε και μέχρι την ημέρα της δολοφονίας του ο Ιωάννης Καποδίστριας κατέβαλλε συνεχώς σοβαρές, επίμονες και άοκνες προσπάθειες, εκδίδοντας διαταγές και οδηγίες προς τα αρμόδια και υπεύθυνα στρατιωτικά και διοικητικά κλιμάκια και παρακολουθώντας παράλληλα την εκτέλεση τους σχετικά με την συμπλήρωση ή αναπλήρωση των ελλείψεων και την ετοιμότητα των φρουριών, τόσο από πλευράς προσωπικού όσο και από πλευράς μέσων πυρός (κυρίως πυροβόλων, πολεμοφοδίων και εφοδίων). Πιο συγκεκριμένα, αμέσως μετά την άλωση ή παράδοση κάθε φρουρίου της χώρας, κατά την περίοδο 1828 – 1829, διόριζε, με διαταγή τον Φρούραρχό του, τον οποίο παράλληλα διέτασσε να το επιθεωρήσει μαζί με Αξιωματικό (σ.σ συνήθως Οχυρωματοποιό) και να του υποβάλλει εγγράφως τις λεπτομερείς παρατηρήσεις του σχετικά με την κατάσταση του ελευθερωθέντος φρουρίου, προκειμένου να λάβει σύντομα τις αποφάσεις του και να διατάξει τους αρμοδίους για την εγκαίρως υλοποίηση τους, με τελική πάντοτε επιδίωξη την από πάσης πλευράς πλήρη ετοιμότητα του έργου, των μέσων πυρός και της φρουράς του.

14, Το Πυροβολικό των Οχυρωματικών έργων

Κατά τις Αρχές και τους Κανόνες άμυνας επί των οχυρωματικών γενικά έργων, η επιτυχής αντιμετώπιση του επιτιθέμενου αντιπάλου από τη φρουρά τους, αλλά και η υποστήριξη ενδεχόμενων αντεπιθέσεων εναντίον του από τμήματα των πολιορκουμένων, στηριζόταν – κατά πολύ – στην ισχύ και την αποτελεσματικότητα των πυρών του επί των οχυρωματικών έργων μονίμως ταγμένου Πυροβολικού “Θέσεως” (Φρουριών). Η επιτυχής εκπλήρωση αυτού ακριβώς του ρόλου του Πυροβολικού κατά την άμυνα επί των οχυρωματικών έργων, εξαρτάτο αφενός μεν από την κατάσταση, την πληρότητα και την ετοιμότητα όλων των προβλεπόμενων για το καθένα μέσων εκτοξέυσεως πυρός, των αποσκευών τους και των πολεμοφοδίων τους, και αφετέρου από την επάρκεια και την άρτια εκπαίδευση του αναγκαιούντος προσωπικού (σ.σ πυροβολιστών).

Προκειμένου λοιπόν να ανταποκριθεί σ' εκείνον τον σοβαρό ρόλο του, το υπό μελλοντική συγκρότηση Τακτικό, κυρίως, Πυροβολικό, ο Ιωάννης Καποδίστριας, πολύ πριν από την σύσταση του “Σώματος των Πυροβολιστών” εκδήλωσε, όπως είδαμε το άμεσο και συνεχές ενδιαφέρον του για την από κάθε άποψη αξιοποίηση των διαδοχικά ελεύθερων οχυρωματικών έργων της χώρας. Αργότερα, και από την αρχή της συστάσεως του “Σώματος των

Πυροβολιστών” (Σεπτέμβριος 1828), επέβαλε, όπως θα δούμε στην συνέχεια του βιβλίου, με το υπ. αριθμ. 5.554/17 Αυγούστου 1828 Διάταγμα του, την υποχρεωτική «γύμνασιν» (σ.σ εκπαίδευση), των Πυροβολιστών στη χρήση των Πυροβόλων “Θέσεως” (Φρουρίων), αφού η αποστολή του Σώματος περιελάμβανε εκτός από την συμμετοχή του σε μελλοντικές εκστρατείες και πολιορκείες (π.χ. του Φρουρίου της Ναυπάκτου – Μάρτιος του 1829) και την μερική ή πλήρη επάνδρωση των πυροβόλων “Θέσεως”, που ήταν μονίμως ταγμένα στους προμαχώνες των φρουρίων (π.χ. Η αποστολή του 2^{ου} Λόχου Πυροβολικού στο Φρούριο της Κορώνης – Νοέμβριος 1828 και η παραμονή του 1^{ου} Λόχου του στο απελευθερωμένο πλέον Φρούριο της Ναυπάκτου – Απρίλιος 1829). Αυτές τις αποστολές του Πυροβολικού επέβαλε, εξάλλου, και η εφαρμοζόμενη κατά την εποχή εκείνη – αρχές 19^{ου} αιώνα – Πολεμική Τέχνη.

Για να ολοκληρωθεί, τέλος, η έννοια της προστασίας των φρουρίων της ελεύθερης Ελλάδας, σε περίπτωση ανάγκης με πυρά Πυροβολικού παρατίθεται στη συνέχεια, ως απλό παράδειγμα, η διάταξη των μέσων εκτοξεύσεως πυρών (κανονίων, οβουζιοβόλων και μορταρίων) επί των προμαχόνων των τεσσάρων (4) φρουρίων της ευρείας περιοχής του Ναυπλίου [σ.σ του “Παλαμιδίου”, της Ακροναυπλίας (Ιτς-Καλέ), του “Κατά ξηράν και θάλασσαν” (κυρίως πόλεως) και του “Επιθαλασσίου” (νησίδας Μπούρτζι)] κατά το μήνα Φεβρουάριο του 1829.

Κρίνω σκόπιμο να σημειώσω ακόμη εδώ ότι ο φιλέλληνας Γάλλος Συνταγματάρχης του Πυροβολικού Μάξιμος Ραϋμπώ (Maxime Raybeaud) που έλαβε μέρος, ως υπολοχαγός, στην πολιορκία και την πρώτη έφοδο κατά του Ναυπλίου (Νοέμβριος 1822) αναφέρει στα “Απομνημονεύματα” του (Τόμος Β΄ σελ. 26-28), ότι το σύνολο των πυροβόλων των τεσσάρων (4) φρουρίων της περιοχής έφθανε τότε αισίως τα τετρακόσια (400), από τα οποία τα ογδόντα τέσσερα (84) ήταν των 64 λίτρων.

Α/Α	ΦΡΟΥΡΙΟΝ	ΚΑΝΟΝΙΑ		ΟΒΟΥΖΙΟΒΟΛΑ		ΜΟΡΤΑΡΙΑ		
		Σιδ.	Ορειχ.	Σιδ.	Ορειχ.	Σιδ.	Ορειχ.	Λιθοβόλοι
1	ΠΑΛΑΜΙΔΙΟΥ	32	52	-	-	3	6	-
2	ΑΚΡΟΝΑΥΠΛΙΑΣ	11	8	-	-	-	2	-
3	ΠΟΛΕΩΣ ΝΑΥΠΛΙΟΥ	-	-	-	-	-	-	-
α	1 ^η Πυρ/ρχια: “Πέντε Αδέλφια”	3	5	2	-	-	-	-
	β 2 ^η -//- : “Σεϊτάν Τεπέ”	-	2	-	-	-	-	-
	γ 3 ^η -//- : “Οπλοστασίου”	2	5	-	-	-	1	-
	δ 4 ^η -//- : “Ξηράς”	6	12	-	-	1	2	-
4	ΜΠΟΥΡΤΖΙ (Νησίδας)	7	5	-	-	-	-	-
	Σύνολον	61	89	2	-	4	11	-
	ΟΠΛΟΣΤΑΣΙΟΝ (Αποθήκαι)	3	9	-	7	7	-	3
	ΓΕΝΙΚΟΝ ΣΥΝΟΛΟΝ	64	98	2	7	11	11	3

Σημείωση

1. Από τα 196 συνολικά όπλα (κανόνια, οβουζιοβόλα και μορτάρια)

→ α. 132 Ενεργά

β. 43 Υπό επισκευή

→ γ. 21 Εκτός ενεργείας

2. Τα κανόνια ήταν, κατά το πλείστον, Βενετσιάνικα παλαιάς κατασκευής (από 1620 μέχρι 1766)

Πηγή: Λοχαγού Πυροβολικού Σιντζελαίν, Επιθεωρητή Οπλοστασίου: “Κατάστασις των υπάρχοντων Εκτοξευτών Πυρός κ.λ.π. υπάρχοντων εις το Ναύπλιον την 1^ην Μαρτίου 1829”. (Γαλλική γλώσσα). ΓΑΚ/Καποδιστριακόν Αρχείον /Γενικόν Φροντιστήριον Φ. 39.

ΕΚΘΕΣΗ ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗ ΠΙΣΣΑ ΓΙΑ ΤΟ ΦΡΟΥΡΙΟ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΕΞΟΧΩΤΑΤΕ

Ο Φρούραρχος του Μεσολογγίου Ταγματάρχης Πίσσας * δι' αναφοράς του από την 18 8βρίου γεγραμμένη υποβάλλει εις την Κυβέρνησιν την κατάστασιν των οχυρωμάτων, του Πυροβολικού, των αποσκευών αυτού, των εφοδίων και των αποθηκών του ειρημένου φρουρίου.

Κατά την αναφοράν, όλα σχεδόν τα κανονοστάσια και οχυρώματα είναι εις κακήν κατάστασιν έως και αυτή η πύλη του Φρουρίου δεν είναι δυνατόν να κλεισθεί.

Τα Πυροβόλα, άλλα μεν ευρίσκονται εφ αμαξών καταχαλασμένων, άλλα δεν έχουν παντάπασιν αμάξας και κείτονται κατά γης και άλλα τελευταίον είναι διεσπαρμένα εδώ κι εκεί εις την πόλιν.

Συνίστανται δε εις 51 κανόνια Σιδηρά

4 όμοια ορειχάλκινα

6 όλμους, εξ ων οι 4 ορειχάλκινοι

Όλα πυροβόλα 61 εις το Φρούριον Μεσολογγίου και

9 κανόνια σιδηρά

1 όμοιον αρειχάλκινον

2 όλμους

Όλον 12 εις το Βασιλάδι

Η αποσκευή του πυροβολικού ελλείπει παντάπασιν, ώστε εις όλον το φρούριον μόλις ευρίσκονται 8-10 μαλακτάρια.

Τα σημαντικότερα εφόδια είναι:

101 βαρέλια πυρίτιδος

55 κάσα με φυσικια καλά

21 όμοια με χαλασμένα

17 όμοια Μιτράλλια

} εις το Μεσολόγγι

* Ταγματάρχης Πεζικού Ευστράτιος Πίσσας (1797 – 1885). Αγωνιστής κατά την Ελληνική Επανάσταση , καταγόμενος από τις Κυδωνίες της Μικράς Ασίας. Έλαβε μέρος στον αγώνα με το Τακτικό Σώμα (Μάχες : Καλαμάτας , Τριπολιτσάς , Κρήτης , Καρύστου , Χαϊδαρίου κλπ). Διετέλεσε Υπασπιστής του Βασιλιά Γεωργίου Α'.Αποστρατεύθηκε με το βαθμό του Αντιστρατήγου.

1. Βασίλ. συνήλιος μαχί

ην επ' α' παρασημειών, 3') φησὶ Μαργαρίτ -

21. Δύομα

ἐπισημαίνονται δὲ ἡ σφαιρα μανονίαν, ἡ ἔργων
καρτέων, δευτέρων ἐνδὲν καὶ ἐξῆς ἐν τοῖς 3' ἐν τοῖς

300 ἑορτίων - ὅσα δὲ ἄλλα ἔχει ἀποσκευῆς σφαιρῶν
φ' τὰς ἀσθενῶν ἡναι ἀσθενῶν 3' ἐξ ἡμέρας -

αὐτὰς ἀσθενῶν ἐπισημαίνονται φ' τὸ αὐτὸν ἔργον
κατασκευῆς ἕως ἐνὶ κατὰ τὸ σφαιρὸν 3' ἡναι ἕως
ἐξῆς δὲ ἡναι σφαιρῶν, ἡναι 3' τὸ σφαιρῶν ἡναι
κατασκευῆς ἡναι σφαιρῶν ἡναι 3' τὸ σφαιρῶν ἡναι
κατασκευῆς ἡναι σφαιρῶν ἡναι 3' τὸ σφαιρῶν ἡναι

3α' κατασκευῆς τὸν 3' σφαιρῶν ἐπισημαίνονται

3' αὐτὰ φ' σφαιρῶν καὶ κατασκευῆς ἀπὸ μόνων
κατασκευῆς -

ἐν τούτοις σφαιρῶν 3' ἡναι σφαιρῶν 3' ἡναι
κατασκευῆς ἡναι ἀπὸ

1^{ον} καὶ κατασκευῆς ὅσα ἐξ αὐτῶν σφαιρῶν καὶ σφαιρῶν
κατασκευῆς, 3' ἐν τούτοις σφαιρῶν ἡναι ἀπὸ μόνων
κατασκευῆς φ' κατασκευῆς τὸν ὅσα σφαιρῶν 3' ἡναι
κατασκευῆς σφαιρῶν 3' ἡναι σφαιρῶν 3' ἡναι
κατασκευῆς σφαιρῶν 3' ἡναι σφαιρῶν 3' ἡναι

2^{ον} καὶ κατασκευῆς τὸν ἀσθενῶν ὅσα ἐξ αὐτῶν σφαιρῶν
κατασκευῆς φ' τὸν ἀσθενῶν - σφαιρῶν φ' τὸν ἀσθενῶν
κατασκευῆς φ' τὸν ἀσθενῶν -

3^{ον} καὶ σφαιρῶν μὴ ἀπὸ μόνων ἀπὸ μόνων ἀπὸ
κατασκευῆς τὸν σφαιρῶν φ' τὸν ἀσθενῶν 3' ἡναι
κατασκευῆς τὸν ἀσθενῶν τὸν ἀσθενῶν καὶ ἀπὸ μόνων
κατασκευῆς τὸν ἀσθενῶν τὸν ἀσθενῶν καὶ ἀπὸ μόνων
κατασκευῆς τὸν ἀσθενῶν τὸν ἀσθενῶν καὶ ἀπὸ μόνων

1 Βαρέλιον πυρίτιδος καλής
½ όμοιον χαλασμένης
21 δεκάρια φυσίκια } εις το Βασιλάδι

Ευρίσκονται δε και σφαίραι κανονίων και όλμων αρκεταί, διεσπαρμέναι ένθεν κακείθεν εντός και εκτός του Φρουρίου – όσον δι' άλλα είδη αποσκευής σώζονται εις τας αποθηκάς είναι ασήμαντα κι ολιγότατα.

Αι αποθήκαι ευρίσκονται εις τοιαύτη – ελεεινήν κατάστασιν, ώστε ενώ κατά το παρόν ούτε να κλεισθούν δεν είναι δυνατόν, είναι και τοποθετημέναι επικινδύνως ως προς την πόλιν και τελευταίον υπόκεινται να κρημισθούν από τας βροχάς.

Εις ταύτα προβάλλει ο ειρημένος Φρούραρχος, να του δοθεί η άδεια:

1^{ov} Να κατεδαφίσει όσα εξ αυτών κινδυνεύουν να κρημισθούν και εκ της ξυλικής των ν' ανεγείρη νέα καταλύματα, εις κατασκευήν των οποίων προβάλλει ότι δεν θέλουν εξοδευθεί ειμή τα ημερομίσθια των εργατών μόνον.

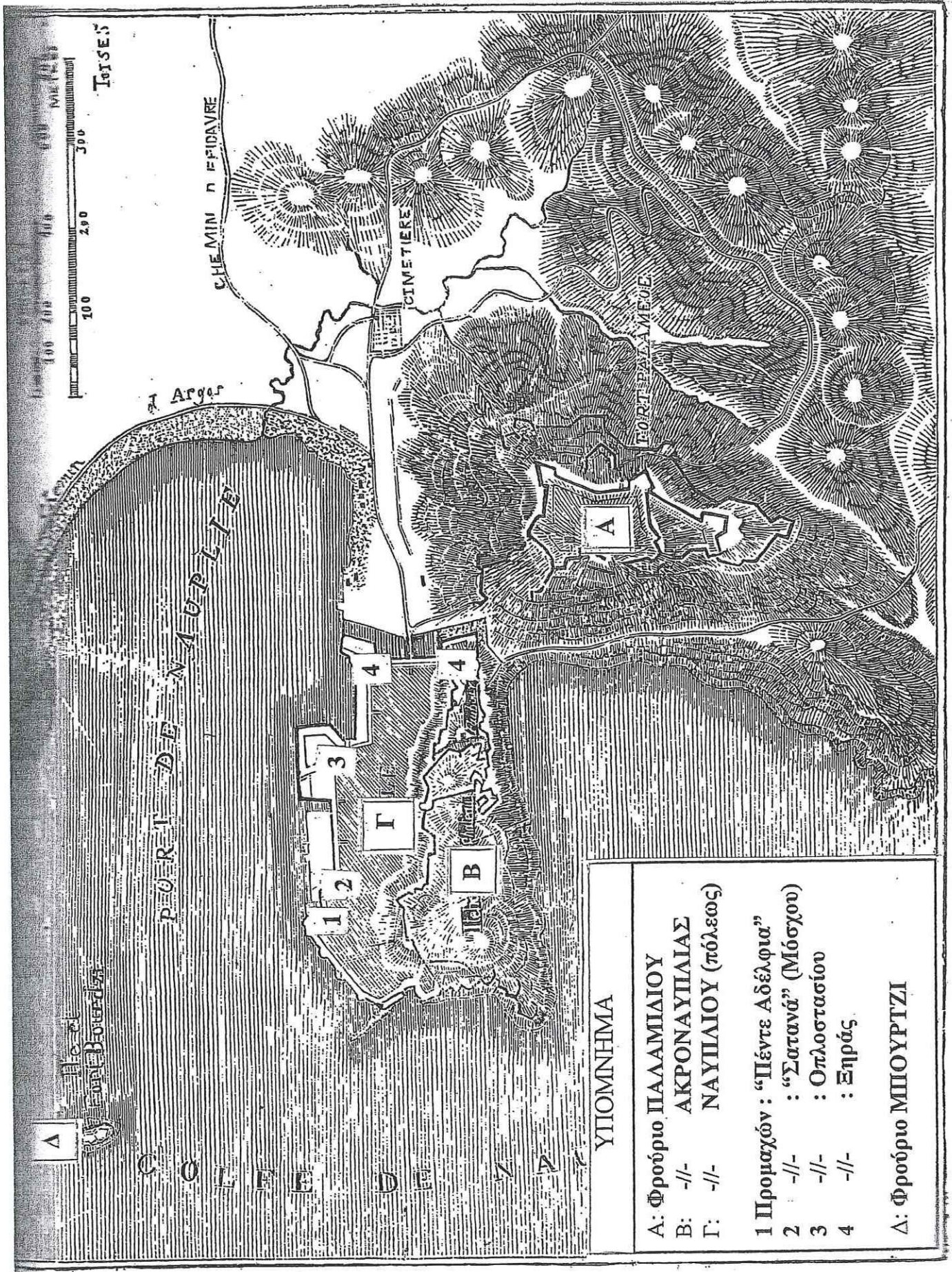
2^{ov} Να μεταφέρει την αποθήκην όπου ήτο και πρότερον δηλ. εις τον Ανεμόμυλον, κείμενον εις θέσιν ασφαλεστέραν και αρμοδιωτέραν.

3^{ov} Να προσδιορισθεί μια αμοιβή χρηματική ανά τόσους παράδες την ημέραν/ όσους εγκρίνει η Κυβέρνησις και δια της αμοιβής ταύτης να υποχρεωθούν οι Στρατιώτες να συνάξωσι τας διεσπαρμένας σφαίρας, κανονάμαξας, κανόνια και λοιπά.

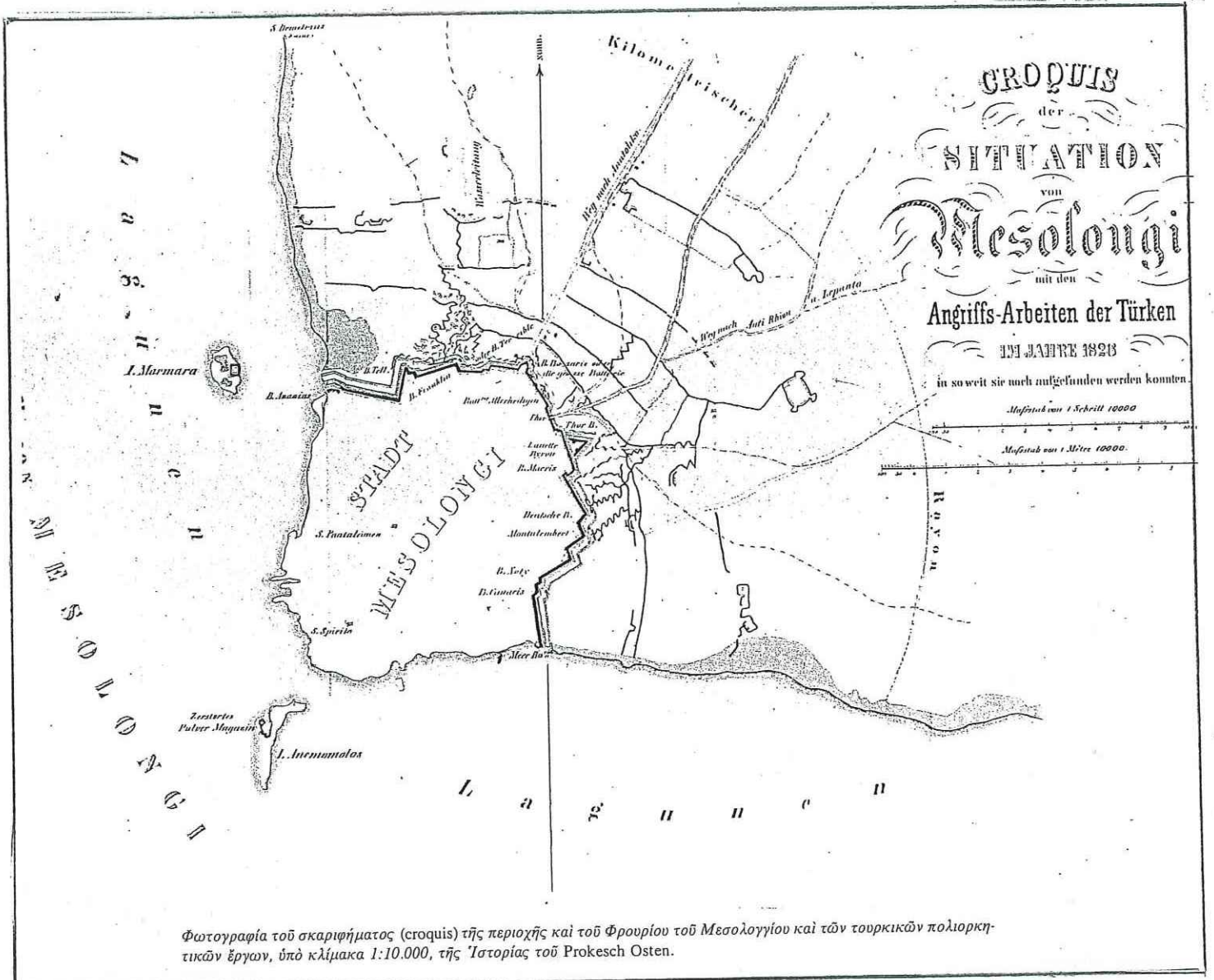
.....

.....

ΤΑ ΦΡΟΥΡΙΑ ΤΟΥ ΝΑΥΠΛΙΟΥ

ΤΟ ΦΡΟΥΡΙΟ ΤΟΥ ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Φωτογραφία του σκαριφήματος (croquis) της περιοχής και του Φρουρίου του Μεσολογγίου και των τουρκικών πολιορκη-
 τικών έργων, υπό κλίμακα 1:10.000, της Ιστορίας του Prokesch Osten.

“Πρώτοι Έλληνες Τεχνικοί Περίοδου Απελευθέρωσης”
 Έκδοση Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΤΕΕ) Αθήνα 1976

17

Λευκή Σελίδα

ΤΟ ΤΑΓΜΑ ΤΩΝ ΠΥΡΟΒΟΛΙΣΤΩΝ

15. «Σύστασις» του Τάγματος

Ο Ιωάννης Καποδίστριας, καταβάλλοντας σοβαρές και επίμονες προσπάθειες για τη συνέχιση και ολοκλήρωση της ανασυγκρότησης και ανάπτυξης των Τακτικών Στρατευμάτων, έστειλε στο Γενικό Φροντιστήριο και το Γενικό Διευθυντή του Τακτικού Σώματος Συνταγματάρχη Φον Χέυδεκ την από 11 Αυγούστου 1828 διαταγή του, με σκέψεις και κατευθυντήριες οδηγίες για την «σύστασιν ενός Τάγματος Κανονιέρων» (σ.σ Πυροβολικού), ενώ ταυτόχρονα εξέφραζε την επιθυμία του για την κατά προτίμηση κατάταξη σ' αυτό νέων ναυτών της Ύδρας, Πετσών (σ.σ Σπετσών) και Ψαρριανών *«αίτινες κατά το παρόν ευρίσκονται αργοί»* (σ.σ. άνεργοι). Καθόριζε ακόμη, με λεπτομέρειες, τα της συγκρότησης του νέου στρατιωτικού σώματος. Έτσι, με πυρήνα τους τότε υπάρχοντες, στην Αργολιδοκορινθία, δύο (2) λόχους Πυροβολικού⁴¹ μειωμένης δύναμης του από τον Ιερό Αγώνα Τακτικού Σώματος και με την απαραίτητη νέα στρατολογία, η οργάνωση του υπό συγκρότηση νέου τάγματος θα ήταν παρόμοια με εκείνη του Τάγματος Πεζικού, δηλαδή θα είχε ένα επιτελείο (Etat Major) και έξι (6) λόχους πυροβολικού (Compagnies d' Artillerie) των εκατό (100) ανδρών ο καθένας (σ.σ κατά το γαλλικό πρότυπο). Όριζε, επίσης, ως τόπο συγκρότησης, οριστικού στρατωνισμού και εκπαίδευσης του «Τάγματος των Κανονιέρων» την πόλη της Κορίνθου, προκειμένου αυτό ν' αποτελέσει αργότερα τμήμα της φρουράς του Φρουρίου του Ακροκορίνθου.

Η παραπάνω τετρασέλιδη διαταγή του Κυβερνήτη, η οποία παρατίθεται⁴² στη συνέχεια, περιλάμβανε επίσης λεπτομερείς οδηγίες για την οργάνωση, τη λειτουργία, αλλά και την εκπαίδευση του υπό συγκρότηση «Τάγματος των Κανονιέρων» (οργανωτικό σχήμα και δύναμη: του επιτελείου του τάγματος και των λόχων, μισθοί αξιωματικών και οπλιτών, στρατολογία προσωπικού, εκπαίδευση, θητεία και άδειες των οπλιτών, διοικητική μέριμνα μονάδας κ.λ.π.) , διατυπώνοντας παράλληλα και την ευχή: *«το Τάγμα τούτο να ενιδρυθή εις την Κόρινθον την α' του ερχομένου Σεπτεμβρίου»*, δηλαδή μετά από δέκα εννέα (19) ημέρες από την έκδοση της διαταγής του. Επί πλέον απαιτούσε, όπως υποβάλλουν *«συνοπτικόν λογαριασμόν των εξόδων δια την σύστασιν και διατήρησιν»*, του νέου Στρατιωτικού Σώματος. Τέλος έδινε την εντολή στους δύο αποδέκτες της διαταγής του να διαμορφώσουν, το ταχύτερον δυνατόν, και με βάση τις οδηγίες του και τις δικές τους γνώσεις, Σχέδιον Διατάγματος, προκειμένου να αρχίσει αμέσως η συγκρότηση του τάγματος.

Πρέπει να επισημανθεί εξ αρχής, ότι κατά την εξαιρετικά δύσκολη εκείνη εποχή, που ακόμη συνεχιζόταν ο Απελευθερωτικός Αγώνας στην Πελοπόννησο και τη Στερεά Ελλάδα, τρία ήταν τα σοβαρότερα προβλήματα

που έπρεπε να αντιμετωπισθούν ,αμέσως μετά την οριστική απόφαση για τη συγκρότηση του “Τάγματος των Κανονιέρων” και όχι μόνον. Αυτά ήταν:

- Η ανυπαρξία αξιωματικών, ιδιαίτερα κατωτέρων ,για την απαραίτητη στελέχωση της μονάδας. Αυτή η επιτακτική ανάγκη ικανοποιήθηκε αρχικά και εν μέρει με προαγωγές ανθυπασπιστών και επιλοχιών του Πυροβολικού και ελάχιστες μεταθέσεις από άλλες μονάδες του Τακτικού Σώματος· αργότερα δε (Απρίλιος του 1829)με την τοποθέτηση έξι (6) συνολικά Εθελοντών Γάλλων υπαξιωματικών Πυροβολικού του Εκστρατευτικού Σώματος του Στρατηγού Μαιζώνα στην Πελοπόννησο, προαχθέντων σε Ανθυπολοχαγούς.

- Οι ανυπέβλητες δυσκολίες στρατολογίας , γι’ αρκετούς λόγους ,των αναγκαιών , έστω και εθελοντών ,οπλιτών , καίτοι, την εποχή εκείνη υπήρχαν στην ελεύθερη Ελλάδα, και κυρίως στα νησιά του Αιγαίου Πελάγους, πάρα πολλοί «άνεργοι» νέοι, πυροβολιστές των κατά του Αγώνα Ελληνικών Εθνικών (σ.σ Πολεμικών) πλοίων.

- Η αδυναμία, ελλείπει επαρκών οικονομικών πόρων, εφοδιασμού του τάγματος, κυρίως με καινούργια πυροβόλα ,οβιδοβόλα και όλμους με τις αποσκευές τους (κανονάμαξες) και με πυρομαχικά (πολεμοφόδια).

Τα προβλήματα εκείνα συνέχιζαν να απασχολούν σοβαρά την Κυβέρνηση και τον Γενικό Διευθυντή του Τακτικού Σώματος και μετά την ανασυγκρότηση ή την εξαρχής συγκρότηση και λειτουργία όλων ανεξαιρέτως των Τακτικών στρατιωτικών μονάδων, σχολείων και υπηρεσιών ,καθ’ όσον η στενότητα των οικονομικών πόρων ήταν διαρκής ,παρά τις κατά καιρούς οικονομικές ενισχύσεις ,για τον στρατό, από ξένες κυβερνήσεις (Γαλλίας και Ρωσίας).

Πλέον ,ωστόσο ,των αναφερθέντων σοβαρών και δυσεπίλυτων προβλημάτων ,η χαρακτηριστικά εχθρική νοοτροπία και στάση των Ατάκτων ή Ελαφρών τμημάτων προς κάθε τι ξενότροπο στο στράτευμα ήταν αποτρεπτική κάθε προσπάθειας δημιουργίας και ανάπτυξης ενός αξιόλογου Τακτικού Σώματος ,όπως ακριβώς επεδίωκε ,με κάθε θυσία ,ο Ιωάννης Καποδίστριας. Εκείνος είχε ακόμη , ως Κυβερνήτης ,να αντιμετωπίσει παράλληλα και τη συνεχή κι’ επίμονη, αν μη ασφυκτική, πίεση των Γάλλων, οι οποίοι ,σύμφωνα με την από μακρού χρόνου «αποικιακή⁴³» πολιτική της κυβέρνησής τους ,επεδίωκαν – αρκετές φορές φανερά κι’ εκβιαστικά – να καταλάβουν καίριες θέσεις ,βαθμούς κι’ αξιώματα ,κατά κύριο λόγο ,στο Ελληνικό Τακτικό Σώμα.

Εκείνο, το οποίο έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον από αυτήν την προκαταρκτική , θα λέγαμε , διαταγή και το οποίο ο Κυβερνήτης άφησε τελευταίο , είναι το μέρος που αφορούσε στα στελέχη (αξιωματικούς) του τάγματος , αφού ,έναντι των έξι (6) υπηρετούντων τον Απρίλιο του 1828, προβλέποντο από το προτεινόμενο, στη διαταγή, οργανωτικό σχήμα του είκοσι πέντε (25) συνολικά μάχιμοι αξιωματικοί του πυροβολικού.

Ο Κυβερνήτης , εμφορούμενος από τις αντιλήψεις του , σχετικά με την επιθυμητή προέλευση των υποψηφίων μαθητών τού από μηνός και πλέον

7

Η από 11 Αυγούστου 1828 “ιστορική” διαταγή του Ιωάννη Καποδίστρια ,με τις κατευθυντήριες οδηγίες του για τη «σύστασιν ενός Τάγματος Κανονιέρων»

Ε 6

Αρ.5042

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Προς το Γενικόν Φροντιστήριο και τόν Συνταγματάρχην Κ. Εϋδέκον

Ηξεύρετε Κύριοι ,ότι η Κυβέρνησις επιθυμεί ν’ απαρτίση τα υφιστάμενα Σχέδια (Cadres) του τακτικού σώματος , και ότι έλαβε όλα τα μέτρα, διά των οποίων ελπίζει να φθάση εις τον σκοπόν τούτον.

Δεν αγνοείτε επίσης, ότι αποβλέπει ιδιαίτέρως εις το να τακτοποιήση το πυροβολικόν μέρος , και ότι επί τούτω επιθυμεί να καταστήση επωφελώς τα μέσα, με τα οποία δύνανται να την προσφέρουν οι νέοι ναύται της Ύδρας, των Πετσών και των Ψαρριανών, οίτινες κατά το παρόν ευρίσκονται αργοί.

Τούτου χάριν, σας ζητώ σχέδιον διατάγματος, προς σύστασιν ενός Τάγματος Κανονιέρων επί των εφεξής βάσεων.

Το τάγμα τούτο (bataillon) θέλει σύγκεισθαι κατά τον ήδη υπάρχοντα κανονισμόν του τακτικού σώματος, δηλαδή από εξ λόχους.

Πάς λόχος θέλει περιλαμβάνει εκατόν ανθρώπους κατά τον εφεξής κατάλογον.

Στρατιώται	83
Επιλοχίας.....	1
Λοχίας(Sargent).....	1
Δεκανείς(Corporales).....	8
Αυλητής	1

96

Λοχαγός (Capitain).....	1
Υπολοχαγος α’	1
Υπολοχαγοί β’	2

Όλον

100

Η πρώτη τάξις των αξιωματικών (l’etat major)(σ.σ Επιτελείο) του Τάγματος θέλει σύγκεισθαι:

Από ένα Ταγματάρχην

Από ένα πρώτον υπασπιστήν

Από ένα υπασπιστήν αξιωματικού (σ.σ ανθυπασπιστή)

Από ένα καταλυματίαν

Από δύο Σιτιστάς

Από ένα Ιερέα
Από ένα Ιατρόν

Δια να επιταχυνθή ο σχηματισμός τούτου του Τάγματος , οι δύο λόχοι των ήδη όντων Κανονιέρων εις το τακτικό σώμα , θελουν σχηματίσει την πρώτην βάσιν του.

Ο μισθός των αξιωματικών θέλει είσθαι όμοιος με εκείνον του Τακτικού σώματος (*troupes de ligne*) με κάποιαν προσθήκην ,ήτις δίδεται συνήθως εις τους αξιωματικούς του είδους τούτου, και η οποία εμπορεί να είναι 1/5 ή 1/ 4 περισσότερον.

Η στρατολογία αυτή θέλει σύγκεισθαι από εθελοντάς συλλεγομένους, απ' όλην την Επικράτειαν. Με όλα ταύτα προσκαλούνται ιδιαιτέρως εις ταύτην την δούλευσιν ο νέοι ναύται της Ύδρας , των Πετσών και των Ψαρριανών.

Οι στρατιώται θέλουν λαμβάνει εν ταϊνι (σ.σ μερίδα ψωμιού), Είκοσι παράδες σιτηρέσιον και δύο Τάλληρα μηνιαίον μισθόν . Οι δε υπαξιωματικοί τους οποίους θέλει εκλέγει κατ' αναλογίαν των εις την μάθησιν προόδων των, θέλουν λαμβάνει το αυτό σιτηρέσιον ,το αυτό ταϊνι και τρία Τάλληρα μισθόν.

Ιδιαίτερο διάταγμα θέλει προσδιορίσει την ενδυμασίαν του Τάγματος , η οποία θέλει συμφωνεί με τον τρόπον του ενδύεσθαι των νησιωτών.

Οι εις τούτο το σώμα καταγραφησόμενοι Κανονιέροι θέλουν συμφωνήσει να δουλεύσουν τέσσερας χρόνους ,μ'όλον τούτο οι νησιώτες θέλουν απολαμβάνει το προνόμιον μίας διακοπής (... ..) καθέκαστον χρόνον , η οποία κατά τας περιστάσεις θέλει είσθαι από τέσσερις έως εξ μήνας, έν διαστήματι των οποίων θέλουν λαμβάνει το ήμισυ του μισθού των ,έχοντες και την άδειαν να εμβαίνωσιν εις δούλευσιν ναυτικήν , είτε εμπορικήν, είτε επιλέγουν πολεμικήν.

Ιδιαίτερος κανονισμός θέλει προσδιορίσει κατά ποίον τρόπον θέλει παραχωρούνται διακοπαί ,και πως η Κυβέρνησις θέλει ασφαρίζεται ότι μετά την διακοπήν αυτήν θέλουν επιστρέψει εις τα χρέη των την ίδιαν ημέραν , την οποίαν θέλει προσδιορίσει ο κανονισμός.

Θέλει γενεί πρότασις εις τους νέους καλών οικογενειών των ειρημένων νήσων να καταταχθώσιν εις τούτο το σώμα ,οίτινες θέλουν λαμβάνει κατ' αναλογίαν του αριθμού των εθελοντών ,όπου ήθελε προσφέρει έκαστη των νήσων τούτων τον βαθμόν του υπολοχαγού πρώτου ή υπολοχαγού δευτέρου επί ψιλώ τω ονόματι εις τους λόχους του αυτού Τάγματος.

Εως ότου αποκτήσωσι την αναγκαίαν μάθησιν , δουλεύοντες εις το αυτό σώμα, θέλουν λαμβάνει εν μέρος του παρά του νόμου προσδιορισθησομένου μισθού.

Όταν δε κρίθωσιν άξιοι τής έν ενεργεία εκδουλεύσεως ,τότε θέλουν λαμβάνει ολόκληρον τον μισθόν των , και θέλουσι προτιμάσθαι ,όταν συμπέση προβιβασμός.

Αυτά φρονεί η Κυβέρνησις ότι αρκούσιν όσα είπεν ανωτέρω περί της υποθέσεως , περί της οποίας προσκαλείσθε, Κύριοι να σκεφθήτε βαθύτερον εις σύνταξιν σχεδίου εντελούς οργανισμού. Σεις θέλετε αναπληρώσει τα ελλείποντα με τας εκτεταμμένας γνώσεις, τας οποίας καθείς εξ υμών έχει εις το εαυτού μέρος περί ταύτης της ύλης. Εκείνο δε ,περί του οποίου σας παρακαλεί επιμόνως η Κυβέρνησις είναι ,το να κανονίσετε επάνω εις τακτικώτατας βάσεις την οικονομίαν.(administration) του σώματος τούτου ,και επομένως τον έλεγchon (controle) εις τον οποίον αυτή πρέπει να υπόκειται.

Αφού άπαξ αποφασισθεί το περί ού ο λόγος διάταγμα οι δύο λόχοι των Κανονιέρων του τακτικού σώματος ,τεθέντες υπό την οδηγίαν του διορισθησομένου Αρχηγού του νέου τάγματος , θέλουν μεταβεί εις Κόρινθον , όπου αυτή η ζύμη, αυξηνηείσα από τας στρατολογίας, θέλει αποτελέσει την φρουράν του ρηθέντος φρουρίου. Επομένως η πόλις αύτη θέλει καταστεί πόλις της διδασκαλίας, το δε τάγμα των Κανονιέρων εκτός της διδασκαλίας ,της αναγομένης εις το είδος του, θέλει γυμνασθεί, επίσης ,και εις το τουφέκι και εις τας περιστροφάς του πεζικού ,όσον είναι αναγκαίον εις τους κανονιέρους ,οίτινες εν ώρα χρείας ,χρεωστούν να είναι εις κατάστασιν να υπερασπίζωσι τα κανόνια.

Τοιοτοτρόπως μορφώσαντες το ρηθέν σχέδιον του διατάγματος , όσον δύνασθε ταχύτερον , θέλετε δώσει Κύριοι νέαν απόδειξιν του ζήλου σας προς τούτον τον τόπον.

Ευκαίον είναι ,ώστε το τάγμα τούτο να ενιδρυθεί εις την Κόρινθον την α' του ερχομένου Σεπτεμβρίου.

Τέλος πάντων θέλετε απαρτίσει την εργασίαν σας ,δίδοντες συνοπτικόν λογαριασμόν των εξόδων, τα οποία είναι αναγκαία να κάμη η Κυβέρνησις δια την σύστασιν και διατήρησιν τούτου του Τάγματος .-

Εν Αιγίνη τη 11 Αυγούστου 1828

Ο Κυβερνήτης
(Τ.Σ – Υπογραφή)
Ιωάννης Α. Καποδίστριας

ΓΑΚ/Καποδιστριακόν Αρχείον/Εκτακτοι Επίτροποι Φ. 36-37

λειτουργούντος Λόχου των Ευελπίδων , καίτοι δεν βρήκε ανάλογη ανταπόκριση⁴⁴ , θέλησε να δημιουργήσει , εκπαιδεύοντας σε σύντομο χρονικό διάστημα και ανεξάρτητα από εκείνον τον Λόχο, νέους μόνιμους κατώτερους αξιωματικούς, προκειμένου να στελεχώσουν την πρώτη μετά τον Ιερό Αγώνα μονάδα του Ελληνικού Πυροβολικού. Γράφει λοιπόν στην πράγματι αξιομνημόνευτη ιστορική διαταγή του (σελ. 3) : «Θέλει γενεί πρότασις εις τους νέους των καλών οικογενειών⁴⁵ των ειρημένων νήσων (σ.σ εννοεί της Υδρας , Σπετσών και Ψαρρών) να καταταχθούν εις τούτο το σώμα , οίτινες θέλουσι λαμβάνει κατ'αναλογίαν του αριθμού των εθελοντών όπου ήθελε προσφέρει εκάστη των νήσων τούτων, τον βαθμόν του υπολοχαγού πρώτου ή

δευτέρου(σ.σ ανθυπολοχαγού) επί ψιλώ τω ονόματι εις τους λόχους του Τάγματος» .

» Έως ου αποκτήσωσι την αναγκαίαν μάθησιν , δουλεύοντες εις το αυτό σώμα , θέλουν λαμβάνει εν μέρος του παρά του νόμου προσδιορισθέντος μισθού.

» Όταν δε κριθώσιν άξιοι της εν ενεργεία εκδουλεύσεως , τότε θέλουν λαμβάνει ολόκληρον τον μισθόν των και θέλουν προτιμάσθαι , όταν συμπέση προβιβασμός»(σ.σ εννοεί προαγωγές αξιωματικών)⁴⁶.

Επειδή το προσωπικό (οπλίτες) του νέου σώματος θα προερχόταν , κατά κύριο λόγο , από τα αναφερθέντα τρία (3) νησιά του Αιγαίου , ο Κυβερνήτης έστειλε αυθημερόν (11 Αυγούστου 1828) στον “Κατά τας Δυτικές Σποράδας Έκτακτον Επίτροπον”⁴⁷, που ήταν ο αδελφός του Βιάρου Καποδίστριας, αντίγραφο της ίδιας διαταγής και τον ενημέρωνε, με τη διαταγή που παρατίθεται στη συνέχεια, για τις σκέψεις του σχετικά με το υπό συγκρότηση “Τάγμα των Κανονιέρων” , ενώ για τους υποψήφιους κατωτέρους αξιωματικούς τού επεσήμανε την επιθυμητή προέλευσή τους και τον τρόπο εθελουσίας κατάταξή τους:

Ε 7

Αρ 5043

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Προς τον κατά τας Δυτικές Σποράδας Έκτακτον Επίτροπον

Ευρίσκεις ενταύθα αντίγραφον οδηγιών , με τας οποίας η Κυβέρνησις εφοδίασε το Γενικόν Φροντιστήριον και τον Συνταγματάρχην Κ. Χεϋδέκον (σ.σ Χεϋδεκ), δια των οποίων επιφορτίζονται εις σύνταξιν ενός σχεδίου διατάξεως περί του οργανισμού Τάγματος τινός (Bataillon)Κανονιέρων. Βλέπεις το μέρος των οδηγιών, το οποίον τείνει προς σε, συμμορφούμενος με ό,τι θέλεις μας δώσει ,όσον το δυνατόν ταχύτερον ,σημειώσεις ακριβείς και θετικές περί της διαθέσεως των νέων Ναυτών, τους οποίους προσκαλεί η Κυβέρνησις εις την υπηρεσία της πατρίδος ,εις ένα Κλάδον ,εις τον οποίον χρεωστούν να εξετασθώσι και γυμνασθώσι , όταν ήθελον αφιερωθεί εις μόνον τά της θαλάσσης. Μας συμφέρει να γνωρίζομεν ,εάν οι νέοι Ναύται της Ύδρας δέχονται εκούσιως επί της οποίας τους κάμομεν πρόσκλησιν , και ποίος θέλει είναι ο αριθμός αυτών. Κατ’ αναλογίαν του αριθμού τούτου ,οι καλών οικογενειών νέοι εμπορούν ν’ απολαύσουν εντίμους και ωφέλιμους θέσεις, αίτινες προσφέρονται εις αυτούς.

Αί μετά της Δημογεροντίας και των προυχόντων της Ύδρας εξηγήσεις σου περί αυτού, θέλει σε χρησιμεύσει να προπαρασκευάσης τας επισήμους υποχρεώσεις εις τας οποίας θέλουν υποβληθή ,καθώς η διάταξις αποφασισθή ,και κοινοποιηθή διά σου προς αυτούς .-

Εν Αιγίνη τη 11 Αυγούστου 1828

Ο Κυβερνήτης
(Τ.Σ – Υπογραφή)
Ιωάννης Α. Καποδίστριας

ΓΑΚ/ Καποδιστριακόν Αρχείον /Έκτακτοι Επίτροποι Φ 36-37

Μετά από μερικές ημέρες ο ευρισκόμενος , για λόγους υγείας , στην Αίγινα⁴⁸ Γενικός Διευθυντής του Τακτικού Σώματος Συνταγματάρχης Φον Χέϋδεκ , σε εκτέλεση της παραπάνω διαταγής, έσπευσε να υποβάλλει στα δύο Μέλη του Γενικού Φροντιστηρίου Πρίγκηπα Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο και Κόμη Ανδρέα Μεταξά πολυσέλιδη αναφορά⁴⁹ με σχόλια και λεπτομερείς προτάσεις σχετικά με τη διαταγή του Κυβερνήτη. Η πλέον ενδιαφέρουσα πρότασή του ήταν εκείνη για τον τόπο συγκρότησης και οριστικής παραμονής του “Τάγματος των Κανονιέρων”. αντιπρότεινε την πόλη του Ναυπλίου αντί της Κορίνθου, παραθέτοντας μια σειρά από λογικά επιχειρήματα , το σπουδαιότερο από τα οποία ήταν η εκπαίδευση των αξιωματικών του τάγματος. Σε ότι αφορούσε , τέλος , στο συνοπτικό λογαριασμό εξόδων για τη σύσταση και λειτουργία του νέου Σώματος, ο Συνταγματάρχης Φον Χέϋδεκ παρέθετε λεπτομερή πίνακα , τόσο της απαιτούμενης δαπάνης για την αρχική συγκρότηση του τάγματος, όσο και των μηνιαίων εξόδων συντήρησής του { Μερίδες ψωμιού , σιτηρέσιο⁵⁰ , μισθός , δωρεές (αμοιβές) , ιματισμός κ.λ.π } . Από τον πίνακα εκείνον μεταφέρω εδώ τα υπολογισθέντα συνολικά χρηματικά ποσά για τους προβλεπόμενους 29 αξιωματικούς και 580 οπλίτες του τάγματος:

Κόστος

Διά την κατά μήνα μισθοτροφοδοσίαν και ενδυμασίαν του Τάγματος των Πυροβολιστών

ΤΜΗΜΑ	Μερίδες Άρτου (Ταΐνια)	Σιτηρέσιον	Μισθός	Ενδυμασία και Αμοιβαί
ΕΠΙΤΕΛΕΙΟΝ ΤΑΓΜΑΤΟΣ	450	225 Γρόσια	1.360 Γρόσια	} 1062 Γρόσια
ΕΞΙ (6) ΛΟΧΟΙ	18.450	9.585 -//-	21.990 -//-	
Σύνολον	18.900	9.810 -//-	23.350 -//-	1062 -//-
ΓΕΝΙΚΟΝ ΣΥΝΟΛΟΝ	18.900	34.222 Γρόσια ή 2.281 Τάληρα και 7 Παράδες		
<u>Κόστος ενός Λόγου Πυροβολιστών</u>				
ΛΟΧΟΣ	3.075	1.057½ Γρόσια	3.365 Γρόσια	Υπολογίζονται εις το Τάγμα
Ισοτιμία Νομισμάτων: 1 Τάληρο (δίστηλο)=15 Γρόσια • 1 Γρόσι = 40 Παράδες				

Πηγή:ΓΑΚ/Καποδιστριακόν Αρχείον/Γενικόν Φροντιστήριον Φ.13 α/α εγγράφου 443

Το Γενικό Φροντιστήριο με την ακόλουθη αναφορά του , την οποία συνυπέγραφε και ο Συνταγματάρχης Φον Χέϋδεκ , υπέβαλε ,σε εκτέλεση της διαταγής του Κυβερνήτη, στις 16 Αυγούστου 1828 δύο (2) Σχέδια:

-Ένα Σχέδιο Διατάγματος για τη σύσταση του “Τάγματος των Πυροβολιστών” -και όχι των “Κανονιέρων”- με τις τροποποιήσεις, που αυτό είχε, στο μεταξύ, επιφέρει. Και

-Ένα Σχέδιο Κανονισμού των αδειών “Διακοπής” της στρατιωτικής υπηρεσίας για τους οπλίτες του τάγματος.

Εξοχώτατε

Κατά την υπ'αρ. 5042 διαταγήν της εξοχότητός Σας εγκλείομεν σχέδιον διατάγματος περί της συστάσεως ενός Σώματος Πυροβολιστών και έτερον του κανονισμού των αδειών Διακοπής, εις ταύτα προσθέτομεν και τον υπολογισμόν των Μηνιαίων εξόδων του Τάγματος των Πυροβολιστών εις Μερίδας, Σιτηρέσιον και μισθούς. Βάσιν του έργου μας ελάβομεν την προσημειωθείσαν διαταγήν της εξοχότητός Σας, εκεί δε εκάμαμε μικράς μεταβολάς, οδηγήθημεν εις τούτο από την οποίαν η εξοχότητά Σας μας edώσατε άδειαν και από την ανάγκην του ν' αποφύγωμεν εξαιρέσεις, αι οποίαι δεν ήτο δυνατόν να μην προξενήσωσι δυσσάρεσκίαν, και επομένως ήθελον εμποδίσει την επιθυμητήν πρόοδον του Σώματος. Μένομεν με Σέβας βαθύτατον.

Εν Αιγίνη
16 Αυγούστου 1828

(Υπογραφή)
Κάρολος φον Χεύδεκ

Τα μέλη του Γεν.
Φροντιστηρίου
(Υπογραφαί)
Α.Μαυροκορδάτος
Α.Μεταξάς

ΓΑΚ / Καποδιστριακόν Αρχείον / Γενική Γραμματεία Φ.111 α/α εγγράφου 66

Την επόμενη ημέρα (17 Αυγούστου 1828) τα υποβληθέντα δύο Σχέδια ενεκρίθησαν, ενδεχομένως με ελάχιστες τροποποιήσεις, από τον Κυβερνήτη και επεστράφησαν αυθημερόν, ως τα υπ' αριθμ. 5.554 και 5.555 Εκτελεστικά Διατάγματά του, στο Γενικό Φροντιστήριο προς υλοποίηση.

Πέντε ημέρες αργότερα (22 Αυγούστου 1828) δημοσιεύθηκε στο Νο 61 φύλλο της Γενικής Εφημερίδος της Ελλάδος (ΓΕΕ⁵¹), επίσημου τότε εντύπου της Κυβερνήσεως μόνο το πρώτο (υπ' αριθμ. 5.554/17 Αυγούστου 1828) που ρύθμιζε τα της «συστάσεως» του "Τάγματος Πυροβολιστών". Αξίζει να σημειωθεί edώ, ότι στην αρχή αυτού του Διατάγματος, το οποίο παρατίθεται αυτούσιο στην συνέχεια, ο Καποδίστριας τόνιζε ότι, θεωρούσε «αναγκαιοτάτην την σύστασιν του Σώματος των Πυροβολιστών», δίνοντας ταυτόχρονα και την εντολή του «να εισαχθεί εις το Σώμα» εκείνο «όχι μόνον το ομοιόμορφον, αλλά και η κατά πάντα ομοιότης της ασκήσεως (εκπαιδεύσεως)».

Τέλος το δεύτερο (υπ' αριθμ. 5.555/17 Αυγούστου 1828) Εκτελεστικόν Διάταγμα που περιλάμβανε τον «Κανονισμόν των αδειών Διακοπής της στρατιωτικής υπηρεσίας» δημοσιεύθηκε στο επόμενο (Νο 62) φύλλο της ίδιας «Γενικής Εφημερίδος της Ελλάδος» (σ.σ αντίγραφό του από τη «Συλλογήν Στρατιωτικών Νόμων και Διατάξεων» του έτους 1853 παρατίθεται ως συνέχεια του πρώτου Διατάγματος).

Εκείνο το από ένδεκα (11) Άρθρα Διάταγμα⁵² για «τήν σύστασιν του Τάγματος των Πυροβολιστών, καλώς γυμνασμένων τήν χρήση των Πυροβόλων

τών φρουρίων και τήν διά τό πεδίων της μάχης» καθόριζε τη σύνθεσή του παρόμοια με αυτή του “Τάγματος των Κανονιέρων” της αρχικής προκαταρκτικής Διαταγής του Ιωάννη Καποδίστρια. Αυτή,ως προς την προβλεπόμενη δύναμη ,ήταν η εξής:

ΤΜΗΜΑ	ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ	ΟΠΛΙΤΑΙ	ΣΥΝΟΛΟΝ
ΕΠΙΤΕΛΕΙΟΝ ΤΑΓΜΑΤΟΣ	5	4	9
ΕΞΙ (6) ΛΟΧΟΙ	6X4=24	6X96=576	600
ΣΥΝΟΛΟΝ	29	580	609

Υπόψη ακόμη ,ότι κάθε Λόχος Πυροβολιστών θ’ αποτελούσε και πλήρη υπομονάδα ,με δυνατότητα λειτουργίας της ανεξάρτητα και μακριά από την έδρα του τάγματος. Για τον λόγο αυτό τη μέν οικονομική διαχείρισή του αναλάμβανε ο επιλοχίας του λόχου υπό την εποπτεία του λοχαγού,τη δε διαχείριση των πολεμοφοδίων ο λοχίας του λόχου.

Το ίδιο διάταγμα περιλάμβανε επίσης μια σειρά από άλλες αναγκαίες λεπτομέρειες⁵³, όπως:

- Τον τρόπο αρχικής στρατολογίας του προσωπικού (κυρίως από εθελοντές).
- Το μισθό , το σιτηρέσιο και τις μερίδες ψωμιού αξιωματικών και οπλιτών .
- Τις μερίδες τροφής των αλόγων.
- Το χρόνο υποχρεωτικής υπηρεσίας των οπλιτών στο τάγμα, που ήταν διάρκειας τεσσάρων (4) ετών. Και
- Τις γενικές κατευθύνσεις εφαρμογής, από το τάγμα για τους οπλίτες του, του Κανονισμού αδειών προαιρετικής και προσωρινής “ Διακοπής ” (σ.σ τριμήνης διάρκειας κάθε χρόνο) της στρατιωτικής υπηρεσίας τους στο Σώμα και τα κατ’ αυτήν τη “ Διακοπήν ” δικαιώματα και υποχρεώσεις τους.

Πιο συγκεκριμένα , για εκείνους που θα «κατεγράφοντο» στη δύναμη του “Τάγματος των Πυροβολιστών” παρεχόταν , με το Άρθρο Θ’ του Διατάγματος ,το δικαίωμα να λάβουν ,εφόσον το επιθυμούσαν , τριών (3) μηνών Άδεια “Διακοπής” (σ.σ της στρατιωτικής υπηρεσίας) κατ’ έτος , στη διάρκεια της οποίας δεν θα είχαν καμία παροχή (μισθού , σιτηρεσίου και μερίδων ψωμιού.). Ωστόσο ,όσοι οπλίτες «όντες εις την Διακοπήν» αυτή ήταν ναύτες και «επιβιβάζοντο» επί Εθνικών (σ.σ πολεμικών) πλοίων ως “Πυροβολισταί” ,τότε θα λάμβαναν ,επί πλέον του ναυτικού μισθού, και το ήμισυ του δικαιουμένου από το Τάγμα τους. Ο «συναπτόμενος» στο ιδρυτικό Διάταγμα ιδιαίτερος Κανονισμός καθόριζε λεπτομερώς τον τρόπο χορήγησης των Αδειών «Διακοπής» και τα μέτρα που θα λαμβάνοντο για την (υποχρεωτική) κανονική επιστροφή των αδειούχων οπλιτών πυροβολιστών στους λόχους του Τάγματος.

№ 61 α 70 ✓

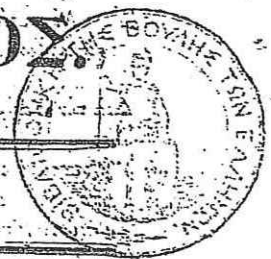
Αριθ. 61.

Έτους Γ'

ΓΕΝΙΚΗ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝ ΑΙΓΙΝΗ, ΤΕΤΑΡΤΗ, 22 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1828.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ

Πράξεις τῆς Κυβερνήσεως.

Αρ. 5,613. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,

Χρέος μας νομίζοντες να αποδημήσωμεν δι' ὀλίγον ἐν-
τευθεν, και ν' ἀπέλωμεν προσωπικῶς εἰς τὰ παλάτια τῆς
Μεσσηνίας, ἐπιθυμούντες δ' ἐνταυτῶ, ὥστε ὁ τακτικὸς
δρόμος τῆς Διοικήσεως οὔτε νὰ βραδύνῃ διόλου, οὔτε νὰ
διακοπῇ εἰς τὸ μεταξὺ τοῦτο, και κινούμενοι ἀπὸ τὰ αἰτία,
δι' ἃ ἐξεδόθη τὸ Διάταγμα τῆς 13 Ἰουλίου, διὰ τοῦ ὁποίου
ἐσατήσαμεν τότε Ἐπιτροπὴν Γενικῆς Διοικήσεως

Διατάττομεν τὰ ἑφεξῆς

Ἄρθρ. Α'. Ἡ ῥηθεῖσα Ἐπιτροπὴ τῆς Γενικῆς Διοική-
σεως συγκείμενη ἀπὸ τοὺς τρεῖς Πρωβούλους και ἀπὸ δύο
συμπράκτορας ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Πανελληνίου, τοῦ μὲν ἀνή-
κυντος εἰς τὸ Τμήμα τῶν Ἐσωτερικῶν, τοῦ δὲ εἰς τοῦ τῶν
Πολεμικῶν, ἐνεργεῖ τὰς προσωπικότητας ὑποθέσεις τὰς
εἰς αὐτὴν ἀναγομένας καθ' ἃς τὴν ἐφοδιάζομεν ὁδήγιας.

Β'. Ἡ Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας διαμένει εἰς τὴν
παρῶσαν καθέδραν τῆς Κυβερνήσεως, και δίδεται ἡ ἐξου-
σία εἰς τὸν Γραμματέα τῆς Ἐπικρατείας νὰ δέχεται
ὅλας τὰς πρὸς ἡμᾶς ἐπιστολάς και ὅλας τὰς κοινοποιήσεις.

Γ'. Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας εἶναι τὸ ὄργανον,
διὰ τοῦ ὁποίου ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Γενικῆς Διοικήσεως διευ-
θύνει ὅπου ἀνήκει τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας.

Ἐν Αἰγίνῃ, τὴν 20 Αὐγούστου 1828.

Ὁ Κυβερνήτης

Ἰ. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας
Σ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

Αρ. 5,681. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διὰ νὰ ἐνεργῶνται τὰ τῆς ναυτιλίας καθ' ὅλην τὴν ἐκ-
τασιν και ἀκριβείαν, και διὰ νὰ μὴ προκίνη ἑμποδίον τι
εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Θαλασσοπολίαν ἐξ αἰτίας τῆς ὀλιγο-
μέρου ἐντευθεν ἀποδημίας μας.

Ἐχόντες ὑπ' ὄψιν και τὸ Π' Ψήφισμα ὑπ' Αρ. 3,531:

Διατάττομεν

Τὰ ἔγγραφα τῆς ἰδιοκτησίας τῶν πλοίων τῆς πρώτης
κλάσεως ἐπικυκλῶνται μόνον παρὰ τοῦ Γραμματέως τῆς
Ἐπικρατείας, και σφραγίζονται μετ' ἡμῶν σφραγίδα τῆς

Γραμματείας, και τοῦτο καθ' ὅσον διαρκεῖ ἡ ἐντευθεν ἀπου-
σία μας.

Ἐν Αἰγίνῃ, τὴν 21 Αὐγούστου 1828.

Ὁ Κυβερνήτης

Ἰ. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας
Σ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

Αρ. 5,554. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,

Θεωρῶν ἀναγκαιοτάτην τὴν σύστασιν Σώματος πυρο-
βολιστῶν καλῶς γυμνασμένων τὴν χρῆσιν τῶν πυροβόλων
τῶν φρουρίων και τῶν διὰ τὸ πεδίον τῆς μάχης

Ἐπιθυμῶν νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὸ Σῶμα τοῦτο ὄχι μόνον
τὸ ὁμοίμορφον, ἀλλὰ και ἡ κατὰ πάντα ὁμοιότης τῆς
ἀσκήσεως

Διατάττει

Α'. Θέλει συστήθῃ ἐν τάγμα πυροβολιστῶν συγκείμενον
ἀπὸ ἑξ ἰσχυρῶν.

Β'. Τὸ τάγμα τοῦτο θέλει ἔχει τοὺς ἀκολουθοῦντας ἐπιτελεῖς:

- 1 Ταγματάρχην,
- 1 Ὑπασπιστὴν,
- 1 Ἀνθυπασπιστὴν,
- 1 Καταλυματίαν,
- 2 Σιτιστάς,
- 1 Ἰάτρον,
- 1 Πρῶτον τυμπανιστὴν.

Γ'. Ἐκαστος τῶν ἑξ ἰσχυρῶν θέλει σύγκειται ἀπὸ

- 1 Λοχαγόν,
- 1 Ὑπολοχαγόν,
- 2 Δευτέρους Ὑπολοχαγούς,
- 1 Ἐπιλοχίαν,
- 1 Λοχίαν,
- 1 Σιτιστὴν,
- 8 Δεκανεῖς,
- 2 Τυμπανιστάς, και
- 83 Πυροβολιστάς.

Δ'. Ἐκαστος λόχος σχηματίζει πλῆρη μονάδα τοῦ Σώ-
ματος τῶν πυροβολιστῶν. Ὁ ἐπιλοχίας και ὁ σιτιστὴς
ἐκαστοῦ λόχου ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ λοχαγοῦ, ἐπιφορ-
τίζονται τὴν οἰκονομίαν τοῦ λόχου, ὁ δὲ λοχίας τὴν τῶν
πολεμικοφιδίων.

Ε'. Διὰ νὰ ἐπιταχυνθῇ ἡ συμπλήρωσις τοῦ τάγματος,
οἱ ὑπάρχοντες ἤδη δύο λόχοι τῶν πυροβολιστῶν, θέλουσιν
χρησιμεύσει ὡς πρῶτη βᾶσις τοῦ συγκροτουμένου τάγ-
ματος.

ΣΤ'. Τὸ τάγμα θέλει συντεθῇ ἀπὸ ἐθελοντᾶς προσερχο-
μένους ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς Ἐπικρατείας προσκα-

λούνται. δε. ιδιαίτερος οι νέοι ναύται της Ύδρας, των Πετρώων και των Ψαρρών να συνδράμωσιν εις την συμπλήρωσίν του.

Ζ. Αί μερίδες, το σιτηρέσιον και ο μισθός των έπιτελών, κανονίζονται κατά τον ακόλουθον τρόπον.

Μερίδες. Σιτηρέσιον. Μηνιαίος μισθός.

Διά τον Ταγματάρχη	3	Παρ. 60.	Γρ. 450
Ύπασπιστήν	2	40.	200
Ανθυπασπιστήν	1 1/2	30.	100
Καταλυματιαν	2	40.	200
Εκάτερον των Σιτιστών	1	20.	52 1/2
Λάτρον	2	40.	200
Α' Τυμπανιστήν	1 1/2	30.	45
Β' Τυμπανιστήν	1	20.	30

Τροφής αλόγου διά μέν τον Ταγματάρχη μερίδας δύο, διά δε τον Ύπασπιστήν του μερίδα μίαν.

Διά δε τους αξιωματικούς, υπαξιωματικούς και πυροβολιστάς εκάστου λόχου κανονίζονται κατά τον ακόλουθον τρόπον.

Μερίδες. Σιτηρέσιον. Μηνιαίος μισθός.

Διά τον Λοχαγόν	2	Παρ. 40.	Γρ. 200
Ύπολοχαγόν	1 1/2	30.	150
Δι' εκάτερον των			
Β' Ύπολοχαγών	1 1/2	30.	120
Επιλοχίαν	1	20.	60
Λοχίαν	1	20.	52 1/2
Διά τον Σιτιστήν	1	20.	52 1/2
Δι' εκαστ. των Δεκανέων	1	20.	45
των Τυμπανιστών	1	20.	30
των Πυροβολιστών	1	20.	30

Η. Ιδιαίτερα διάταξις θέλει προσδιορίσει την ενδυμασίαν τούτου του Σώματος.

Θ. Οι καταγραφόμενοι εις το τάγμα θέλουν συμφωνήσαι να μείνωσιν εις την υπηρεσίαν ταύτην του έθνους τίσσασα ολόκληρα έτη, λαμβάνοντες την άδειαν τριμηνιαίας διακοπής κατ' έτος, εάν θέλωσι.

Οι λαβόντες την άδειαν της διακοπής δεν λαμβάνουσι μέχρι της επιστροφής των εις το Σώμα μερίδας, η σιτηρέσιον, η μισθόν. Όσοι δε των εις διακοπήν ναύται οντες επισώσιν ως πυροβολιστάι, επί εθνικού πλοίου, λαμβάνουσιν εκτός του ναυτικού μισθοῦ και το ήμισυ του μισθοῦ των ως πυροβολιστάι.

Ο συναπτόμενος εις το παρόν Διάταγμα ιδιαίτερος κανονισμός διορίζει τον τρόπον, καθ' όν παραχωρουνται αι άδειαι της διακοπής, και τα μέτρα, τα όποια λαμβάνονται διά την τακτικήν επιστροφήν των εις διακοπήν όντων, εις τον ανήκοντα λόχον.

Ι. Όσοι νέοι καλής ανατροφής οδηγήσωσιν ως έθελοντάς εις το τάγμα περισσοτέρους των 20 πυροβολιστών, θέλουν λαμβάνει κατ' αναλογίαν αυτών τον βαθμόν μόνον πρώτου η δευτέρου ύπολοχαγού, και μένοντες εις την συνόδιαν του τάγματος, θέλουν εξακολουθει να γυμνάζωνται θεωρητικώς και πρακτικώς εις την πυροβολικήν, και θέλουν λαμβάνει το ήμισυ των μερίδων, του σιτηρεσίου και του μισθοῦ του βαθμού των. Ούτοι γυμνασθέντες και δοκιμασθέντες έχουσι το δικαίωμα της αρχαιότητας διά να εισαχθώσιν ως αξιωματικοί παρά πάντα άλλον παρουσιαζόμενον εξώθεν μεταξύ δε αυτών η πρατίμησις γίνεται εις τον άποδειχθέντα ίκαίτερον κατά την δοκιμασίαν.

ΙΑ. Όσον αφορά την εποχήν και τον τρόπον της μισθοδοσίας, την επισθεώρησιν, την χρηματικήν και άλλην εύθνην, και εν γένει την οικονομίαν του Σώματος, υπάγεται κατά πάντα εις τον γενικόν κανονισμόν της οικονομίας των τακτικών σωμάτων, όστις θέλει εκδοθή προσεχώς.

Εν Αίγινη, τῆ 17 Αυγούστου 1828.

Ο Κυβερνήτης
Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Ο Γραμματεὺς της Έπικρατείας
Σ. ΤΡΙΚΟΠΗΣ.

Ο Κανονισμός έμεινε διά το προσεχές φύλλον.

Εκ του Μεσσηνιακού Κόλπου, 16 Αυγούστου.

Τα Γαλλικά στρατεύματα και ο Αιγυπτιακός στόλος ερχόμενα διά τον Ίβραήμην ελατίζομεν εντός ολίγων ημερών να είναι εδῶ, επειδή σήμεραν ελάδομεν την είδησιν ότι τα μὲν έφθασαν εις Μεσσηνην της Σικελίας, ο δε έργυς της Κρήτης, συνωδευμένος από Αγγλικά πλοία, τα όποια φέρουν και 300 αιχμαλώτους Έλληνας από Αλεξάνδρειαν.

Είναι γνωστόν ότι εις όλην την Αίγυπτον ο Σατράπης διεσκόπισε πολλοτάτους Έλληνας, και εύρίσκονται πολλοί σκλαβωμένοι εις διαφόρους Τούρκους. Κάνεις άλλες ειμή πάλιν Έλληνες έμπόρουν να τους εύρουν και να τους συναθροίσουν, εάν δώση την άδειαν ο Μεχμέτ. Άλλης κατά ζήτησιν φιλόανθρωπων των Συμμάχων. Παιδιά μάλιστα και γυναικάς Ελληνίδας χωρίς το μέσον. τούτο είναι ποτε πιθανόν να θελήσουν οι Τούρκοι να τους αποδώσουν εις τους άθλιους ιδικούς των.

Εξ Αίγινης, 22 Αυγούστου.

Την παρελθούσαν παρασκευήν επισέλθειεν εν Ταύθα εκ Σπυριτών ο Έκκλητος Έπίτροπος του Τμήματός μας Κύριος Β. Α. Καποδίστριας.

Χθές το έσπερας ο Έξοχότατος Κυβερνήτης επέβη εις την Ρωσικήν φρεγάταν Έλένην, και σήμεραν το πρωτῶ απέπλευσεν εκ του όρμου της νήσου Ταύτης. Αναχωρεί δε σήμεραν προς συνόδιαν της Α. Ε. και ο Κύριος Αυγουστίνος Α. Καποδίστριας επί του πολεμικού Έλληνικού πλοίου ο Αλέξανδρος.

Σήμεραν το πρωτῶ ήλθεν εις τον λιμένα μας και ο Στρατάρχης Δ. Ύψηλάντης προς συνέντευξιν του Κυβερνήτου, άλλ η Α. Ε. είχαν ήδη αναχωρήσει.

Από Γαλλικόν πλοιον φθάσαν χθές έσπέρας έθεβαιώθημεν περι της εις τον Μεσσηνιακού κόλπου άφιξέως των Γαλλικών στρατευμάτων.

Καλα ίας νεωτέρας εκ Κωνσταντινουπόλεως εις Σύβαν ειδήσεις, οι Ρώσοι, αφήσαντες ικανόν στρατευμα έμπροσθεν της Σούμλας και έτερον εις την πολιορκίαν της Βάσνας, διευδύνθησαν προς την Σιφίαν.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ.

Εκ Παρισίων, 25 Ιουλίου Ν.

Περί της εις Πελοπόννησον εκστρατείας ή μὲν και του Ανατολικού πολέμου.

Δώδεκα χιλιάδων στρατεία ετοιμασμένη εις το Τούλον οσονούπω εκπλέει διά την Πελοπόννησον, όπῶν έθνος πολυπαθές, αγωνιζόμενον ήδη όκτώ έτη με σταθερότητα υπέρ της ελευθερίας του, θέλει στηριχθῆ από τα όπλα μας. Είναι γενναίωπρωσής η διάκαια, η όποια συνέλαβεν αυτήν την εκστρατείαν, και ίσως εν ταύτῶ ανάγεται εις την πρόνοιαν ύψηλης τιμης πολιτικής.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος.

Κανονισμὸς τοῦ τρόπου καθ' ὃν δίδεται ἡ ἄδεια τῆς διακοπῆς εἰς τοὺς πυροβολιστάς, καὶ τῶν ἀσφαλιστικῶν μέτρων, τὰ ὁποῖα λαμβάνονται διὰ τὴν ἐν καιρῷ ἐπιστροφὴν των.

Α'. Ἡ ἄδεια τῆς διακοπῆς δὲν δίδεται πρὶν συμπληρωθῆ τοῦλάχιστον ἡ πρώτη ἐξαμηνία, ἀφ' ἧς ἡμέρας κατεγράφη εἰς τὸ Τάγμα ὁ ζήτησὶς αὐτὴν πυροβολιστής.

Β'. Ἡ ζήτησις γίνεται δι' ἰδιαιτέρας ἀναφορᾶς τοῦ ζητοῦντος αὐτὴν πρὸς τὸν λοχαγὸν τοῦ λόχου, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι καταγεγραμμένος ὁ πυροβολιστής.

Γ'. Ἡ ἀναφορὰ διευθύνεται ἀπὸ τὸν λοχαγὸν πρὸς τὸν ταγματάρχην τοῦ πυροβολικοῦ, μετὰ τὴν σημείωσιν ὅπισθεν ἂν ἐγκρίνεται ἢ ὄχι, καὶ διὰ τοῖους λόγους δὲν ἐγκρίνεται.

Δ'. Ἀφοῦ ὁ Ταγματάρχης ἐπικυρώσῃ τὴν ἄδειαν τῆς διακοπῆς, ἡ μὲν ἀναφορὰ καὶ ἡ ἄδεια φυλάττονται εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Σώματος συναπτόμενα εἰς τὸ εἰσαγωγικὸν (Matricule) τοῦ πυροβολιστοῦ· δίδεται δὲ εἰς αὐτὸν ἐνδεικτικὸν τῆς ἀδείας ἐν εἴδει διαβατηρίου, ὑπογεγραμμένον ἀπὸ τὸν λοχαγὸν καὶ προσυπογεγραμμένον ἀπὸ τὸν ἐπιλοχίαν καὶ τὸν σιτιστὴν τοῦ λόχου.

Ε'. Ὁ λαβὼν τὴν ἄδειαν τῆς διακοπῆς ὀφείλει νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὴν Δημογεροντίαν τῆς πατρίδος του τὸ ἐνδεικτικὸν τῆς ἀδείας, οἱ ὁποῖοι λαμβάνουσι σημείωσιν αὐτοῦ, καὶ εἰδοποιούσι τὴν Ἀστυνομίαν.

ΣΤ'. Ἐὰν ὁ λαβὼν τὴν ἄδειαν τῆς διακοπῆς θελήσῃ ν' ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὴν πατρίδα του, ὀφείλει νὰ παρουσιάσῃ ἐγγυητὴν διὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἐντὸς τῆς προθεσμίας τῆς διακοπῆς. Ὁ ἐγγυητὴς ὑποχρεοῦται νὰ καταθέσῃ 12 δίστηλα, ἐὰν ὁ δι' ὃν ἐγγυᾶται δὲν παρουσιασθῇ ἐντὸς τῆς προθεσμίας, ἢ δὲν πέμψῃ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ λοχαγοῦ του ὅτι εἰσῆλθεν εἰς τὸ Σῶμα.

Ζ'. Ὁ λοχαγὸς δὲν δύναται νὰ δώσῃ ἄδειαν διακοπῆς εἰς περισσότερον ἀριθμὸν τοῦ πέμπτου μέρους τοῦ λόχου του.

Η'. Δὲν συγχωρεῖται εἰς τὸν λαβόντα τὴν ἄδειαν τῆς διακοπῆς νὰ συμπεριλάβῃ τὸ ὄπλον ἢ τὴν παλάσκαν ἢ ὁποιοδήποτε εἶδος πολεμφοδίων, οὐδέ τι περισσότερον μιᾶς ἐνδυμασίας, τὴν ὁποίαν ὀφείλει νὰ φέρῃ ἐπιστρέφων εἰς τὸν λόχον. Ὁ ἐπιλοχίας καὶ ὁ λοχίας τοῦ λόχου εἶναι ὑπεύθυνοι, ἐὰν συγχωρήσωσι παρὰ ταῦτα.

Θ'. Ο λοχαγός οφείλει, πριν δώσει την άδεια της αναχώρησης, να πληροφορηθῆ ἂν ὁ ζητῶν αὐτήν εἶναι ἐλεύθερος ἀπὸ χρέη, καὶ διὰ τοῦτο δύο ἡμέρας κατὰ συνέχειαν κοινοποιεῖται εἰς τὸν στρατῶνα, ὅτι θέλει δοθῆ ἄδεια τῆν διακοπῆς εἰς τὸν δεῖνα, καὶ ἔάν δὲν παρουσιασθῆ κανὲν εὐλογον ἐμπόδιον, οὕτω δίδεται ἡ ἄδεια.

Ι'. Ἐάν ὁ λαβὼν τὴν ἄδειαν τῆς διακοπῆς δὲν παρουσιασθῆ ἐντὸς τῆς προθεσμίας, ὅχι μόνον ζημειοῦται τὰ 12 δίστηλα τὰ παρακατατεθέντα ἀπὸ τὸν ἐγγυητὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅσον μέρος μισθοῦ ἤθελε τύχει νὰ χρεωστῆται εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν ἀναχώρησίν του, καὶ συλλαμβανόμενος παιδεύεται μὲ φυλακὴν τριῶν μηνῶν. Ἐάν δὲ πράξῃ τοῦτο καὶ δεῦτερον, ἀποβάλλεται ὡς ἀνάξιος, καὶ παιδεύεται μὲ φυλακὴν ὀλοκλήρου ἑνὸς ἔτους.

Ἡ ἀσθένεια τοῦ λαβόντος τὴν ἄδειαν, ἀποδεδειγμένη μὲ μαρτυρικὸν ἰατροῦ βεβαιωμένου ἀπὸ τὰς δημοσίους ἀρχὰς τοῦ μέρους, εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται, ἢ ἄλλο ἐμπόδιον ἐκ περιστάσεως ἀνωτέρας καὶ μὴ ὑποκειμένης εἰς τὴν ἰδίαν του θέλησιν ἢ δύναμιν, ἀποδεικνυομένη δὲ ἀπὸ ἐπίσημα ἔγγραφα ἢ μαρτυρίας, ἀπολύουσι τὸν ὑπεύθυνον ἀπὸ τὰς ἀνωτέρω προσδιορισθείσας ποινάς.

Ἐν Αἰγίνῃ τῇ 17 Αὐγούστου 1828.

Ὁ Κυβερνήτης

Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπισκοπείας

Σ. ΤΡΙΚΟΙΠΗΣ.

Σε ότι αφορούσε στην « Οικονομίαν » του Σώματος, το “Τάγμα των Πυροβολιστών” θα εφαρμόζε τον “Γενικόν Κανονισμόν της Οικονομίας των Τακτικών Στρατευμάτων”, ο οποίος θα ετίθετο σε εφαρμογή αργότερα⁵⁴.

Για το σοβαρό και επείγον θέμα της κατάταξης και της αναγκαίας κατάρτισης των απαραίτητων νέων αξιωματικών τού υπό συγκρότηση τάγματος, το Άρθρο Ι΄ του Διατάγματος καθιέρωνε έναν πρωτότυπο και ενδιαφέροντα τρόπο, που ήταν ο εξής :

«Όσοι νέοι καλής ανατροφής⁵⁵ οδηγήσωσιν ως εθελοντάς εις το τάγμα περισσότερους των 20 πυροβολιστών, θέλουσι λαμβάνει κατ’αναλογίαν αυτών τον βαθμόν του πρώτου ή δευτέρου υπολοχαγού, και μένοντες εις την συνοδείαν⁵⁶ του τάγματος θέλουν εξακολουθεί να γυμνάζωνται θεωρητικώς και πρακτικώς εις την πυροβολικήν και θέλουν λαμβάνει το ήμισυ των μερίδων, του σιτηρεσίου και του μισθού του βαθμού των. Ούτοι γυμνασθέντες και δοκιμασθέντες έχουσι το δικαίωμα της αρχαιότητας διά να εισαχθώσιν ως αξιωματικοί παρά πάντα άλλον παρουσιαζόμενον έξωθεν, μεταξύ δε αυτών η προτίμησις γίνεται εις τον αποδειχθέντα ικανότερον κατά την δοκιμασίαν».

Τέλος, ως προς τον τόπο της αρχικής συγκρότησης του τάγματος, ο Κυβερνήτης αποδέχθηκε τελικά την πρόταση του Συνταγματάρχη Φον Χέϋδεκ για την πόλη του Ναυπλίου (σ.σ η λεπτομέρεια αυτή δεν συμπεριλαμβάνεται στο ιδρυτικό Διάταγμα).

16.Διορισμός Διοικητή του “Τάγματος των Πυροβολιστών”

Ο Ιωάννης Καποδίστριας, με σαφή αντίληψη των απαραίτητων προσόντων ενός διοικητή ανεξάρτητου στρατιωτικού σώματος (σ.σ τάγματος) της εποχής εκείνης και ταυτόχρονα θέλοντας ν’αποφύγει έγκαιρα τυχόν ανεπιθύμητες έξωθεν παρεμβάσεις – κυρίως των Γάλλων – επέλεξε αμέσως και χωρίς δισταγμό, για τη θέση αυτή, έναν παλαιό συνεργάτη του στην άλλοτε ποτέ “Επτάνησον Πολιτείαν” και πολύ αξιόλογο ανώτερο αξιωματικό, τον ευγενή Κερκυραίο Συνταγματάρχη Πυροβολικού Κόμη Νικόλαο - Γεώργιο Πιερ(ρ)ί ή Πιέρρη, ο οποίος έμελλε να είναι ο οργανωτής και πρώτος διοικητής τού μετά την Επανάσταση Ελληνικού Τακτικού Πυροβολικού. Έτσι, δύο μόλις ημέρες από την υπογραφή του ιδρυτικού Διατάγματος του “Τάγματος των Πυροβολιστών”, ο Γραμματεύς της Επικρατείας Σπυρίδων Τρικούπης υπέγραψε την υπ’αριθμ. 1327 / 19 Αυγούστου 1828 διαταγή προς το Γενικό Φροντιστήριο, η οποία άρχιζε ως εξής :

Ε 9

Αρ1327

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ Η ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Προς το Γενικόν Φροντιστήριον

Κατ’επιταγήν της Α.Εξ (οχότητος) του Κυβερνήτου ειδοποιείται το Φροντιστήριον τούτο, ότι διορίζεται ο Συνταγματάρχης Κ. Πιέρης Ταγματάρχης

των Πυροβολιστών του Τακτικού Σώματος

Προσκαλείται το Φροντιστήριο να λάβει σημειώσιν των διορισμών τούτων , καθ'όσον ανάγονται εις τα καθήκοντά του.

Εν Αιγίνη 19 Αυγούστου 1828

Ο Γραμματεὺς της Επικρατείας

(Τ.Σ.) Υπογραφή
Σ. Τρικούπης

ΓΑΚ / Καποδιστριακόν Αρχείον / Γενικόν Φροντιστήριο. Φ14 α/α εγγράφου 66

Για λόγους , προφανώς , σκοπιμότητας η ίδια διαταγή περιλάμβανε ακόμη τους εξής διορισμούς (σε τοποθετήσεις) :

- Του Γάλλου αξιωματικού της Επιμελητείας Σωκιέ (Sauquet) ως Καταλυματία (Quartier Maitre) (σ.σ. Γενικό Επιμελητή Οικονομικών) – του Τακτικού Σώματος – με απαίτηση της Γαλλικής Κυβέρνησης, κυρίου χρηματοδότη του Σώματος με 500.000 φράγκα μηνιαίως – και του Βαυαρού γιατρού (Φρέντερικ) Τσουκαρίνι (Frederic Zuccarini) ως Ιατρού του ιδίου Σώματος. Και

- Δύο εθελοντών (ενός Έλληνα κι'ενός Γάλλου) στο Τακτικό Ιππικό.

Όταν εκδόθηκε η παραπάνω διαταγή διορισμού , ο Συνταγματάρχης Νικόλαος Πιέρρης δεν ήταν στο Ναύπλιο , έτσι χρειάστηκε η άμεση μεσολάβηση⁵⁷ του Συνταγματάρχη Φον Χέϋδεκ , προκειμένου να διευκολυνθεί η σύντομη μεταφορά του δια θαλάσσης στην προσδιορισθείσα έδρα του Τάγματος στο Ναύπλιο , για ν'αναλάβει , το συντομότερον δυνατόν , τη διοίκηση τού υπό συγκρότηση νέου Σώματος των Πυροβολιστών.

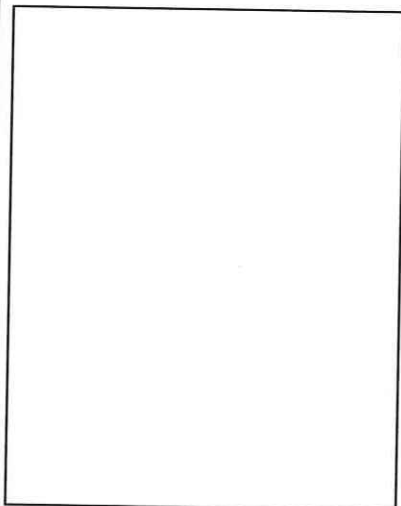
17.Οικία του Πυροβολικού

Για την εγκατάσταση ,και λειτουργία της διοίκησης και του επιτελείου του τάγματος είχε έγκαιρα διατεθεί⁵⁸ μια “Εθνική Οικία” , εφαιπτόμενη στο εσωτερικό τείχος του «κατά την θάλασσαν» φρουρίου της πόλεως του Ναυπλίου και σε σχετικά μικρή απόσταση από την οικία που στρατωνιζόταν και εκπαιδευόταν τότε ο “Λόχος των Ευελπίδων”(σ.σ σημειώνεται στον παρατιθέμενο, στη συνέχεια, Πίνακα “ Καταγραφής των επί του Φρουρίου Οικιών και Εργαστηρίων Εθνικών και Ιδιοκτήτων”). Για τη συντήρηση και μικροεπισκευές της οικίας εκείνης , που ονομάστηκε “Οικία του Πυροβολικού” (“Maison d'Artillerie”) ο Γενικός Διευθυντής του Τακτικού Σώματος Συνταγματάρχης Φον Χέϋδεκ διέθεσε⁵⁹ εγκαίρως τ'απαιτούμενα χρήματα (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α α/α εγγράφου 9) .

18.Συγκρότηση του “ Τάγματος των Πυροβολιστών ”

Όπως αναφέρθηκε ,στο χρονικό διάστημα από των αρχών Απριλίου 1828 (σ.σ μετασταύθμεση του Τακτικού Σώματος από την “Τακτικούπολιν” Μεθάνων στο Ναύπλιο) μέχρι το τέλος Αυγούστου 1828 (σ.σ έναρξη της

**ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ
ΚΟΜΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ-ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΙΕΡΡΗΣ
(1770 – 1845)**

Ο Συνταγματάρχης Πυροβολικού κόμης Νικόλαος – Γεώργιος Πιέρρης , γιός του Κερκυραίου Ιακώβου Πιέρρη (Pierri) και της Μαρίας Βιλλεγκάρ (Vilegars) γεννήθηκε το 1770 στη Νεάπολη της Ιταλίας .όπου ο πατέρας του υπηρετούσε ως Συνταγματάρχης διοικητής του “Βασιλικού Μακεδονικού Συντάγματος” του Βασιλείου της Νεαπόλεως (των Δύο Σικελιών) . Βαπτίσθηκε στον Ορθόδοξο Ναό των Αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου .

Αποφοίτησε από το Βασιλικό Στρατιωτικό Σχολείο της Νεαπόλεως και ως νεαρός μόνιμος αξιωματικός υπηρέτησε ,και αυτός, στο ίδιο (ελληνικό) σύνταγμα (σ.σ κατά την εποχή της Ενετοκρατίας) .

(φωτογραφία Πιέρρη)

Το έτος 1799 , με τη επανάσταση (“Παρθενοπαία” Δημοκρατία *), η οικογένεια του επέστρεψε στη γενέτειρά της (Κέρκυρα) και ο Νικόλαος ζήτησε και κατετάγη στο στρατό της πατρίδας του ,όπου η Γερουσία τον διόρισε αρχικά Ταγματάρχη και προγυμναστή (σ.σ εκπαιδευτή) του Συντάγματος των Ιονίων Νήσων, προαχθείς δε αργότερα σε Συνταγματάρχη, ανέλαβε Διοικητής του Συντάγματος της Ζακύνθου.

Το 1801 διορίσθηκε αρχηγός της Νήσου Κεφαλλονιάς .όπου ,συνεργαζόμενος με το τότε Αυτοκρατορικό Επίτροπο της “Επτανήσου Πολιτείας” Ιωάννη Καποδίστρια ,συνετέλεσε αποφασιστικά στην καταστολή των εκεί εμφυλίων ταραχών.

Στην Κέρκυρα παντρεύτηκε την Μαρία Πιέρρη ,κόρη του Σπυρίδωνος Πιέρρη και της Μαρίας Μπόντα , με την οποία απέκτησε δύο παιδιά, την Αικατερίνη που γεννήθηκε το 1805 και τον Ιάκωβο – Σπυρίδωνα που γεννήθηκε το 1808 .

Το 1819 μυήθηκε και έγινε “ Φιλικός ” (μέλος της “Φιλικής Εταιρείας”) στην Κέρκυρα κι’ έλαβε μέρος στον υπέρ της ανεξαρτησίας της Ελλάδος Ιερό Αγώνα.

Στις 19 Αυγούστου 1828 του ανατέθηκε ,με «επιταγήν του Κυβερνήτου της Ελληνικής Πολιτείας » Ιωάννη Καποδίστρια , η διοίκηση του υπο συγκρότηση πρώτου μετά τον Ιερό Αγώνα Ελληνικού “Τάγματος των Πυροβολιστών”, την οποία διατήρησε μέχρι τις 22 Μαρτίου του 1829. Τότε διορίσθηκε Αρχηγός συγκροτηθέντος Τακτικού Σώματος [4 Λόχοι Πεζικού του Γ’ Τάγματος υπό τον Ταγματάρχη Πεζικού Σπυρ. Σωνιέρο και 2 «κανονοστοιχίαι» (πυροβολαρχίες)],το οποίο οδήγησε στη Ναύπακτο ,όπου έλαβε μέρος στην πολιορκία του Φρουρίου της. Αμέσως μετά την απελευθέρωση της πόλης (29 Μαρτίου 1829) διορίσθηκε από τον *Πληρεξούσιον Τοποτηρητήν της Κυβερνήσεως*

* Όταν ο Μέγας Ναπολέον επέβαλε τον έλεγχό του στην Ιταλία , η Νεάπολις αποτέλεσε την , τότε ονομασθείσα, Παρθενοπαία Δημοκρατία (1799) και αργότερα (1800) μετονομάσθηκε, και πάλι , σε Βασίλειο , με πρώτο βασιλιά τον Ιωσήφ Βοναπάρτη , αδελφό του Μεγάλου

Ναπολέοντα [σ.σ η προσωνυμία “Παρθενοπαία” προήλθε από την αρχαία ελληνική ονομασία / της Νεαπόλεως (“Παρθενόπη”) αποικίας των Χαλκιδικαίων].

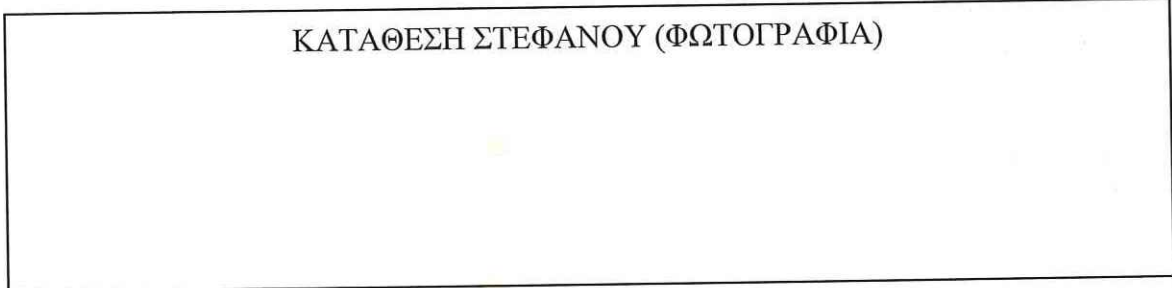
~~«Πληρεξούσιον Τοποτηρητήν της Κυβερνήσεως εις τας Επαρχίας της Στερεάς Ελλάδος και εις το Στρατόπεδον» Αυγουστίνου Καποδίστρια «Ανώτερος Διοικητής της Ναυπάκτου (Leranto) και του Καστελίου της Ρούμελης (σ.σ. Φρουρίου του Αντιρρίου), καθήκοντα τα οποία εξετέλεσε μέχρι την ημέρα της δολοφονίας του Ιωάννη Καποδίστρια (27 Σεπτεμβρίου 1831), μετά την οποία παραιτήθηκε, αγανακτισμένος από την αναρχία που ξέσπασε τότε σε ολόκληρη τη χώρα. Κατ’ άλλους, ωστόσο, παρέμεινε στη θέση του μέχρι το 1833, οπότε, λόγω της μεγάλης ηλικίας του και του δεσμού του με τον δολοφονηθέντα Κυβερνήτη, τέθηκε σε διαθεσιμότητα (1834).~~

Πέθανε στην Κέρκυρα στις 25 Απριλίου 1845 και ενταφιάσθηκε στον Οικογενειακό Τάφο των Πιέρρη στο Δημοτικό Νεκροταφείο της πόλης Κέρκυρας.

Τέλος στις 5 Μαρτίου 1997, έγινε μετακομιδή των οστών του αιμίνηστου Συνταγματάρχη Νικόλαο Πιέρρη από την Κέρκυρα στο ιδιωτικό εκκλησάκι της Υπεραγίας Θεοτόκου Λαμποδίτισας στο κτήμα “Πιέρρη” κοντά στο χωριό Πέλεκας της Νήσου, όπου και αναπαύεται σήμερα.

Σε μία επίσκεψή του στην πόλη της Κέρκυρας, ο Σύνδεσμος Αποστράτων Αξιωματικών Πυροβολικού πραγματοποίησε, στις 30 Σεπτεμβρίου 2006, μία σεμνή και απέριτη τελετή στο Δημοτικό Νεκροταφείο της, προκειμένου να τιμήσει τη μνήμη του οργανωτή και πρώτου αρχηγού του Ελληνικού Πυροβολικού Συνταγματάρχη Νικολάου Πιέρρη. Στην τελετή εκείνη παραβρέθηκε, προσκληθείς προς τούτο, ο απόγονός του, κ. Ιωάννης Πιέρρη, Πρόεδρος της από το 1834 Αναγνωστικής Εταιρείας της Κέρκυρας.

ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΣΤΕΦΑΝΟΥ (ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ)

Ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Αντιστράτηγος ε.α κ. Παναγιώτης Μπακόπουλος καταθέτει στεφάνι στον Τάφο του Συνταγματάρχη Νικολάου Πιέρρη.

Σημείωση: Τα παρατιθέμενα πληροφοριακά στοιχεία και οι δημοσιευόμενες φωτογραφίες προέρχονται από την εξάιρετη εφημερίδα του Συνδέσμου Αποστράτων Αξιωματικών του Πυροβολικού “ Ο ΠΥΡΟΒΟΛΗΤΗΣ ” (Αρ.Φυλλου 19.Οκτώβριος – Νοέμβριος – Δεκέμβριος 2006), από τα Γενικά Αρχεία του Κράτους (ΓΑΚ), από διάφορες Εγκυκλοπαίδειες και Εγκυκλοπαιδικά Λεξικά και από το βιβλίο της Καθηγήτριας της Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, αιμίνηστης σήμερα, Ελένης Κούκου: “ ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ”. Αθήνα 1991.

συγκροτήσεως του Τάγματος των Πυροβολιστών) ,οι δύο (2) λόχοι Πυροβολικού, οργανωμένοι σε τρία (3) ανεξάρτητα Αποσπάσματα (Detachements), στρατοπεδευμένα στην περιφέρεια της Αργολιδοκορινθίας (Ναύπλιο, Μέθανα και Ακροκόρινθο), ανήκαν οργανικά στην “Διευθυνσιν του Τακτικού Σώματος” ,με τον επίσημο τίτλο “Πυροβολικόν” (Artillerie), μαζί με τα υπόλοιπα τμήματα Πεζικού, Ιππικού, τον “Λόχον των Ευελπίδων” τα Φρούρια και τα λοιπά Στρατιωτικά Καταστήματα και Υπηρεσίες. Υπόψη, ακόμη, ότι την εποχή εκείνη εργάζονταν στα Αποσπάσματα του Πυροβολικού, παραμένοντες εθελοντικά στην Ελλάδα, τριάντα (30) Τούρκοι και τριάντα έξι (36) Άραβες αιχμάλωτοι, «οίτινες» -κατά το Συνταγματάρχη Χέϋδεκ - «επληρώνοντο, ετρέφοντο και ενδύοντο δια του κόπου των».

Αμέσως μετά την ανάληψη⁶⁰ των καθηκόντων του (περί τα τέλη Αυγούστου 1828), ο Συνταγματάρχης Πιέρρης άρχισε προοδευτικά, αλλά και με αρκετές δυσκολίες, τη συγκρότηση του νέου τάγματος με πυρήνα τους υπάρχοντες δύο (2) Λόχους Πυροβολικού του Τακτικού Σώματος, συνολικής τότε δύναμης 173 ανδρών (αξιωματικών, υπαξιωματικών και στρατιωτών), τα Αποσπάσματα των οποίων συγκεντρώθηκαν στην περιοχή του Ναυπλίου. Από την έρευνα, ωστόσο, διαπιστώθηκε ότι, πολύ πιθανόν για λόγους σκοπιμότητας, αλλά και για την ομαλή συνέχιση των πολεμικών επιχειρήσεων των Ελαφρών (ή Ατάκτων) Στρατευμάτων στη Στερεά Ελλάδα, δεν κλήθηκαν να ενταχθούν στο υπό συγκρότηση Τάγμα των Πυροβολιστών τα υπάρχοντα στα Στρατόπεδα (σ.σ. Δυτικής και Ανατολικής Στερεάς Ελλάδος) δύο (2) μικρά τμήματα πυροβολιστών, τα οποία συνέχισαν να δρουν ανεξάρτητα, υποστηρίζοντας με πυρά τα Ελαφρά Ελληνικά στρατεύματα στις επιχειρήσεις τους κατά των Οθωμανών.

Υπόψη ότι, για την αποδοχή της οριστικής κατάταξης των αξιωματικών στο τάγμα , ο Συνταγματάρχης Νικόλαος Πιέρρης , ήλεγχε προσωπικά , σύμφωνα με το υπ’ αριθμ.5.570/ Αυγούστου 1828 (παράγραφο 4) Διάταγμα του Κυβερνήτη , τα προσκομιζόμενα από αυτούς επίσημα Διπλώματα της υπηρεσίας και του βαθμού τους (σ.σ συνήθεια της εποχής εκείνης ήταν η από οποιόνδηποτε στρατό χορήγησης στους σ’ αυτόν υπηρετήσαντες εν ενεργεία αξιωματικούς παρόμοιων διπλωμάτων) .

Προκειμένου να ενημερωθεί εγκαίρως ο Κυβερνήτης για τις δυσκολίες που παρουσιάστησαν κατά την αρχική συγκρότηση του Τάγματος, ο Συνταγματάρχης Πιέρρης, αρχικά του υπέβαλε την υπ’ αριθμ. 17/12 Σεπτεμβρίου 1828 λεπτομερή αναφορά⁶¹ και λίγες ημέρες αργότερα - συγκεκριμένα στις 20 Σεπτεμβρίου 1828- πήγε στον Πόρο, όπου βρισκόταν προσωρινά ο Ιωάννης Καποδίστριας. Εκεί του ανέφερε τα προβλήματα που αντιμετώπιζε και ιδιαίτερα εκείνο του στρατωνισμού (καταλύματα) της μονάδος του στο Ναύπλιο. Του παρουσίασε ακόμη δύο στρατιώτες ντυμένους με τις προτεινόμενες νέες στολές των Σωμάτων του Πεζικού και των Πυροβολιστών. Τέλος δε συζήτησαν την αναγκαιότητα ενός νέου όρκου για το προσωπικό (αξιωματικούς και οπλίτες) του Σώματος των Πυροβολιστών, επειδή, όπως εκτιμάται, υπηρετούσαν τότε εθελοντικά στους πυροβολιστές,

Αριθ. 838

Ο Γενικός Διευθυντής του Τακτικού

Οδηγία προς τον Λοχαγόν κ. Σπηλιωτόπουλον

Θέλετε υπάγει εις Σάμον όπου θέλετε παρρησιάσει την εσώκλειστον διαταγήν προς τον Έκτακτον Επίτροπον* του Τμήματος**. Θέλεις δημοσιεύσει μίαν πρόσκλησιν εις τους Νέους εις την νήσον αυτήν και εις τας τριγυρινάς δια να συντρέξουν εις το έντιμον Στρατιωτικόν Στάδιον εις τα Τακτικά Σώματα. Θέλετε τους συμφωνήσει εις την στρατιωτικήν υπηρεσίαν δια τέσσερα χρόνια. Θέλετε τους ορκίσει στέλλοντας τον όρκον μαζί με τον ονομαστικόν κατάλογον των Νεοσυλλέκτων. Όταν συνάξετε 20 έως 30 τους στέλλετε εις Ναύπλιον.

Ο Κύριος Έκτακτος Επίτροπος θέλει δώσει με την απόδειξίν σου τα αναγκαίας τροφάς των Νεοσυλλέκτων, τόσο δια τας ημέρας της διατριβής των, καθώς και διά το ταξείδι εις το Ναύπλιον. Θέλετε συμφωνήσει τον ναύλον, τον οποίον θέλει πληρωθεί μα το φθάσιμό τους εδώ εις το Ναύπλιον.

Εάν απαντήσετε εμπόδια εις την εκτέλεσιν της Διαταγής της Κυβερνήσεως, και τις εδικής μου, χρεωστείς να το αναφέρεις αμέσως, και εγώ θέλω κάμει την αγωγή μου αμέσως εις την Α.Ε. του Τον Κυβερνήτου.

Την 30 Αυγούστου 1828
Εν Ναυπλίω

(Υπογραφή)
Κάρολος ντε Χεϋδεκ

Διαταγή Νεοσυλλεξίας
του Κ(υρίου) Συνταγματάρχου Ντε Χεϋδεκ

και όχι μόνον, αλλοδαποί αξιωματικοί και οπλίτες, συνήθεια που επικρατούσε τότε σε όλους σχεδόν τους γνωστούς στρατούς. Για τη σύντομη και αποτελεσματική αντιμετώπιση όλων εκείνων των προβλημάτων που συζητήθηκαν στον Πόρο, ο Κυβερνήτης έδωσε αμέσως τις εντολές του στον Διοικητή του Τακτικού Σώματος Συνταγματάρχη Φον Χέϋδεκ με την από 22 Σεπτεμβρίου 1828 διαταγή του⁶².

Παράλληλα, ο Έκτακτος Επίτροπος Δυτικών Σποράδων Βιάρος Καποδίστριας ξεκίνησε, σύμφωνα με την προηγηθείσα διαταγή του Κυβερνήτη, να στρατολογεί. έστω και με δυσκολία, νέους από τα νησιά. ήταν όμως τέτοια η έλλειψη χρημάτων ακόμη και για τα ναύλα, ώστε αναγκάστηκε να χορηγεί ο ίδιος στους επιθυμούντες νέους, έναντι του μελλοντικού μισθού τους, τριάντα (30) γρόσια στον καθένα «ως μέσον ευκολίας», προκειμένου να μεταβούν από την πατρίδα τους στο Ναύπλιο, για να καταταγούν στο Τάγμα των Πυροβολιστών, όπως ακριβώς αναφέρει το παρακάτω έγγραφο του Γενικού Φροντιστηρίου προς τον Βιάρο Καποδίστρια, σε απάντηση σχετικής αναφοράς του:

Ε/10

Υπηρεσία Στρατιωτική

Αρ.576

*Προς τον κατά τας Δυτικές Σποράδας Έκτακτον
Επίτροπον Κ(ύριον) Β.Α. Καποδίστριαν*

Έλαβεν ευχαρίστως το Γεν. Φροντιστήριον το υπ' αριθμ.758 έγγραφό Σας, εξ ου πληροφορείται την δια της συνεργασίας Σας συλλογήν εθελοντών διά το συστηνόμενον τοσούτον αναγκαίον σώμα Πυροβολιστών εις την Νήσον των Σπετζών. Το ληφθέν μέτρον της πληρωμής Γροσίων 30 εις έκαστον ως μέσου ευκολίας εις τον σκοπόν τούτον εγκρίνεται, και περί τούτου ειδοποιείται ο Συνταγματάρχης Κύριος Εϊδέκος διά να τα εκπέση εν καιρώ από τους μισθούς των ιδίων.

Εν Αιγίνη τη 14^η Σεπτεμβρίου 1828

*το επί των Στρατιωτικών της Ήηράς μέλος
του Γενικού Φροντιστηρίου*

(Σφραγίδα-Υπογραφή) Ανδρέας Μεταξάς

ΓΑΚ/Καποδιστριακόν Αρχείον/ Έκτακτοι Επίτροποι Φ.46-48

Σχετικά με το χώρο της αρχικής συγκρότησης του τάγματος δεν υπάρχουν σαφείς και τεκμηριωμένες πληροφορίες: πολύ πιθανόν να πραγματοποιήθηκε σε χώρο εκτός του Φρουρίου του Ναυπλίου ή σε στρατώνα του Ιτς – Καλέ (σ.σ Ακροναυπλία) ή ακόμη σε στρατώνες μέσα στην πόλη (Ναύπλιο). Γεγονός, πάντως, είναι ότι η συγκρότησης έγινε με βραδύ ρυθμό και απήτησε αρκετό χρόνο, λόγω των δυσκολιών και της βραδύτητας της στρατολογίας, αλλά και της εξεύρεσης κατάλληλων καταλυμάτων στην πόλη.